

SALLAN KUNNAN TULEVAISUUS JA
ELINVOIMAISUUS KOULULAISTEN NÄKÖKULMASTA

Salla Karhumaa

Opinnäytetyö
Matkailun koulutusohjelma
AMK

2014

LAPIN AMMATTIKORKEAKOULU

MATKAILU-, RAVITSEMIS- JA TALOUSALA

Matkailun koulutusohjelma
Ammattikorkeakoulututkinto

Opinnäytetyö

**SALLAN KUNNAN TULEVAISUUS JA
ELINVOIMAISUUS KOULULAISTEN NÄKÖKULMASTA**

Salla Karhumaa

2014

Toimeksiantaja Sallan kunta sivistystoimi

Ohjaajat Merja Koikkalainen ja Mervi Angeria

Hyväksytty _____ 2014 _____

Matkailu-, ravitsemis- ja talousala
Matkailun koulutusohjelma

Tekijä	Salla Karhumaa	Vuosi	2014
Toimeksiantaja	Sallan kunta		
Työn nimi	Sallan kunnan tulevaisuus ja elinvoimaisuus koululaisten näkökulmasta		
Sivu- ja liitemäärä	49		

Työllisyyden ja elinkeinojen keskittyessä yhä enemmän suuriin asutuskeskukseen pienet kunnat joutuvat pohtimaan uusia keinoja elinvoimaisuutensa säilyttämiseksi ja kehittämiseksi. Matkailu ja kaivosteollisuus yhdessä metsäteollisuuden kanssa ovat Itä-Lapissa sijaitsevan Sallan tulevaisuuden elinkeinot. Työn toimeksiantaja Sallan kunnan lähtökohtana tutkimukselle on houkuttelevuustekijöiden ja koululaisten tulevaisuuden näkymien kartoittaminen. Kunta tarvitsee veronmaksajia ja työkäistä väestöä selvitäkseen hengissä ja ottaa mielellään vastaan ehdotuksia tilanteen parantamisesta.

Opinnäytetyön tavoitteena oli etsiä houkuttelevuustekijöitä Sallan kunnan elinvoimaisuuden lisäämiseksi koululaisten näkökulmasta. Tavoitteena oli selvittää, miten nuori väestö houkuteltaisiin pysymään paikkakunnalla tai palaamaan sinne jatko-opintojen jälkeen. Tutkimusaineisto kerättiin kyselyillä ja työpajoilla Sallan Kirkonkylän koulun 6.–9. -luokkalaisilta. Tuloksien perusteella elinvoimaisuutta lisättäisiin kasvattamalla ja monipuolistamalla palvelutarjontaa sekä mahdollistamalla jatko-opinnot Sallassa. Jopa 80 % vastaajista aikoo hakea jatko-opintoihin peruskoulun jälkeen. Sallassa on lukio, mutta muihin oppilaitoksiin suuntaaville poismuutto on näin ollen ainoa vaihtoehto. Kotipaikkakunnalle jäämistä tai sinne palaamista ei suljeta pois, mikäli Sallan kunta pystyisi töitä ja koulutusta tarjoamaan.

Tietoperustassa on avattu Sallan kunnan ja matkailun nykytilaa sekä alueellisten strategioiden ydinkärkiä. Elinvoimaisuuden kasvattamista tarkastellaan koululaisilta tulleiden ehdotuksien sekä käynnissä olevien matkailunkehittämis- ja kaivos Hankkeiden että ostos- ja harrastusmahdollisuuksiin liittyvien hankkeiden pohjalta. Ehdotuksissa esille tullut ammatillinen oppilaitos voisi olla yksi ratkaisu nuorten tulevaisuutta ja Sallan elinvoimaisuuden kasvua suunniteltaessa.

Avainsanat syrjäseutu, työllisyys, matkailu, tulevaisuus, jatko-opiskelu, elinvoimaisuus, houkuttelevuus

Tourism, Catering and Domestic
services
Degree Programme in Tourism

Author	Salla Karhumaa	Year	2014
Commissioned by	Municipality of Salla		
Subject of thesis	Future and Vitality of Salla Municipality in School Childrens' Opinion		
Number of pages	49		

While employment and livelihoods focus more and more on big population centres, small municipalities must consider new ways to keep up and develop their vitality. Tourism and mining industries, together with the forest industry are Salla's future livelihoods. The municipality of Salla is the commissioner of this thesis project. The starting point was to determine the attractiveness factors and future vistas of the local school children. The municipality needs taxpayers and working-age population to survive and welcomes any suggestions to improve the situation.

The main objective of the thesis was to find out factors which increase the vitality and attractiveness of Salla municipality. The aim was to find out how to keep the youth in Salla or how to make them return after finishing their studies. The data was collected through surveys and workshops from pupils in grades 6-9 in basic education. Increasing and diversifying services and improving the possibilities of education would raise the vitality of Salla. As much as 80 % of the respondents intend to apply for secondary education after finishing their basic education. There is an upper secondary school in Salla. In this case the ones applying elsewhere than the upper secondary school, have hereby no other chance but to move away. To stay in or return to Salla are options if there are jobs and education available.

The source material and basic information in the thesis are based on the current state of the municipality and tourism of Salla as well as the main issues of regional strategies. The increase of the vitality is based on the proposals collected from the school children and the local projects in progress. One of the development proposals was a vocational school. It could be one of the future solutions of Salla municipality.

Key words periphery, employment, tourism, future, vitality,
attractiveness, upper secondary education

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	2
2	SALLAN KUNNAN NYKYTILA	6
2.1	TOIMEKSIANTAJA SALLAN KUNTA.....	6
2.2	ELINKEINOELÄMÄN PAINOPISTEET	7
2.3	TYÖLLISYYSTILANNE JA OPISKELUMAHDOLLISUUDET	8
3	SALLAN MATKAILUN NYKYTILA	11
3.1	SALLAN MATKAILU	11
3.2	MATKAILUTILASTOT JA NÄKYMÄTÖN MATKAILU	12
4	ALUERAKENNE JA ELINVOIMAISUUS	14
4.1	ALUERAKENNE JA ALUESTRATEGIAT	14
4.2	PAIKALLINEN ELINVOIMAISUUS	14
5	TUTKIMUSTAVOITTEET JA AINEISTONKERUU	16
5.1	TUTKIMUSTAVOITTEET	16
5.2	AINEISTONKERUUMENETELMÄT	17
6	TULOKSET	19
6.1	KYSELYT	19
6.2	TYÖPAJAT	23
6.3	TULOSTEN LUOTETTAVUUS JA YLEISTETTÄVYYS.....	27
7	POHDINTA	30
8	TULOKSIEN HYÖDYNTÄMINEN JA JATKOKEHITTÄMINEN	35
8.1	TULOKSIEN HYÖDYNTÄMINEN	35
8.2	KEHITYSEHDOTUKSET.....	35
8.3	JATKOTUTKIMUSEHDOTUS	38
	LÄHTEET	39
	LIITTEET	43

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

TAULUKKO 1 . SALLAN VÄESTÖ- JA MUUTTOLIIKE (TILASTOKESKUS 2014A).....	8
TAULUKKO 2. SALLAN KOULUTUS- JA TYÖMARKKINATILANNE (TILASTOKESKUS 2014A).	9
KUVIO 1. SALLATUNTURI (SALLA KARHUMAA).....	4
KUVIO 2. SUOMEN KARTTA (SALLATUNTURI 2014).	6
KUVIO 3. TYÖTTÖMÄT TYÖNHAKIJAT AMMATIN JA KOULUTUKSEN MUKAAN SALLASSA	9
8/2014 (2014).	9
KUVIO 4. SALLA –IN THE MIDDLE OF NOWHERE –SLOGAN	11
KUVIO 5. VASTAAJIEN VUOSILUOKKAJAKAUMA (N=65)	19
KUVIO 6. JOS TÖITÄ OLISI KAIKKIALLA, NIIN MISSÄ HALUAISIT ASUA? (N=65).....	20
KUVIO 7. MITÄ OLET AJATELLUT TEHDÄ PERUSKOULUN JÄLKEEN? (N=65)	20
KUVIO 8. MINKÄLAISET PALVELUT TOISIVAT SALLAAN LISÄÄ MATKAILIJOITA, ASUKKAITA JA TYÖPAIKKOJA? (N=65).....	21
KUVIO 9. MINKÄLAINEN TYÖ SINUA KIINNOSTAA? (N=65).....	22
KUVIO 10. USKOTKO, ETTÄ ASUT SALLASSA 10 VUODEN PÄÄSTÄ? (N=65)	23
KUVIO 11. TYÖPAJASSA ASKARRELTU JULISTE 6. LK.....	24
KUVIO 12. TYÖPAJASSA ASKARRELTU JULISTE 7.LK.....	25
KUVIO 13. TYÖPAJASSA ASKARRELTU JULISTE 8.LK.....	26
KUVIO 14. TYÖPAJASSA ASKARRELTU JULISTE 9.LK.....	26

1 JOHDANTO

Elinkeinojen ja työllisyyden keskittyminen suuriin asutuskeskuksiin asettaa haasteita pienten kuntien selviytymiselle. Elinvoimaisuuden kasvattamiseen ja ylläpitämiseen tarvitaan vahvoja toimia, uudistuksia sekä houkuttelevuustekijöiden kartoittamista. Nuori väestö muuttaa kaupunkeihin opintojen ja työn perässä, vaikka juuri työikäistä, osaavaa ja innovatiivista väestöä pienet kuihtuvat kunnat tarvitsisivat. Suurin ikäluokka, joka muuttaa pois Lapista on 15-35-vuotiaita (Lapin Kansa 2014). Sallalaisista 15-24-vuotiaista muutti pois 42 % vuonna 2010 (Lappi 2014f).

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on etsiä paikkakuntakohtaisia houkuttelevuustekijöitä Sallan kunnan elinvoimaisuuden lisäämiseksi ja tulevaisuuden turvaamiseksi. Tavoitteena on selvittää, miten nuoret saataisiin pysymään paikkakunnalla tai palaamaan sinne jatko-opintojen jälkeen. Aineistonkeruu haluttiin tehdä peruskoulun neljällä viimeisellä luokalla olevilta nuorilta, jolloin tieto saataisiin sitä ikäryhmältä, jonka omat tulevaisuudensuunnitelmat alkavat olla ajankohtaisia. Tutkimuksella pyritään kartoittamaan nuorten omia tulevaisuudennäkymiä opiskelu- ja työmahdollisuuksien ollessa Sallassa tällä hetkellä melko rajalliset. Työssä kysytään nuorten näkemyksiä ja listataan ehdotuksia Sallan houkuttelevuuden ja sitä myötä elinvoimaisuuden kasvattamiseksi.

Opinnäytetyössä avataan Sallan kunnan ja matkailun nykytilaa, käynnissä olevia hankkeita sekä pohditaan esille tulevien kehitysehdotuksien toteutettavuutta. Tietoperusta pohjautuu alueellisiin strategioihin sekä elinvoimaisuuden kehittämiskeinoihin, joita vaaditaan pienten kuntien hengissä pysymiseksi. Lapin maakuntaohjelmaa sekä työllisyyttä ja matkailua koskevia tilastoja hyödynnetään laajalti tietoperustan kokoamisessa. Työ on yhteiskunnallinen, mutta se linkittyy vahvasti matkailualan tarjoamaan potentiaaliseen työllisyyden kasvuun. Matkailu sekä metsä- ja kaivosteollisuus ovat laajan erämaa-alueen sekä Venäjän rajanylityspaikan välittömässä läheisyydessä sijaitsevan kunnan tulevaisuuden kulmakiviä. Kulkuyhteyksien parantamisen, palvelutarjonnan kehittämisen ja uusien toimialojen kautta Sallan kysyntä saataisiin kasvuun, jota kautta työllisyystilanne paranisi. Mikäli kunnan palvelut halutaan säilyttää on paikkakunnalle saatava työpaikkoja ja työikäistä väestöä. Harrastustoimintaa on kehitettävä

ja ostos- sekä muita palveluita kasvatettava. Kulkuyhteyksien parantaminen edistäisi saavutettavuutta matkailijoille ja helpottaisi myös paikallisväestön liikkuvuutta.

Opinnäytetyön tekeminen Sallan elinvoimaisuudesta ja tulevaisuudesta nuorten näkökulmasta on ollut mielenkiintoista ja opettavaista. Olen tullut Etelä-Suomesta ”junantuomana” Sallaan yli vuosikymmen sitten. Mieltymys asumisen ja elämisen väljyyteen sekä luonnonläheiseen, ulkoiluun ja harrastuksiin liittyvään elämään on muokannut ajatusmaailmani luonnon arvoja ymmärtäväksi ja kunnioittavaksi. Kaupungin hektinen elämäntapa ja ihmispaljous tuntuu nykyään jatkuvana asumisympäristönä ahdistavalta, häiritsevältä sekä turvattomalta etenkin lastenkasvatuksen näkökulmasta. Tämä näkyy työssä osin subjektiivisena asian käsittelytapana, mutta tuonee samalla ymmärrystä aiheen valintaan ja voimakkaaseen haluun puolustaa ja säilyttää syrjäseudut asumiskelpoisina niille, jotka eivät viehätty ahtaasta kaupunkiasumisesta.

Anna-Maija Kinnunen tutki aihetta luovien ammattilaisten asumisesta haja-asutusalueilla opinnäytetyössään (2011, 23). Ei ole merkityksellistä toteutuuko vapauden käsite todellisuudessa maaseudulla, vaan se, että uskooko ihminen itse sen toteutuvan. Maaseutuasuminen rajoittaa elämää palveluiden huonolla saavutettavuudella, mutta jos maaseutu elinympäristönä koetaan positiivisena, eivät huonot puolet myöskään aiheuta ahdistusta eivätkä ongelmia. Elinympäristö vaikuttaa yksilöön aina. Pelkona on, että syrjäseudulla asuvan taitoja saatetaan väheksyä ja virikkeiden vähyys saattaa taannuttaa luovuutta. Toisaalta luonto ja hiljaisuus luovat erilaisia virikkeitä ja kasvattavat mielikuvitusta. Vieraileminen kaupungissa tarjoaa vaihtelua maaseutuelämään ja stimuloi tajuntaa hiljaisuuden vastapainona. (Kinnunen 2011, 23, 32-33.)

Työn tavoitteena on kartoittaa koululaisten näkemyksiä Sallan kunnan houkuttelevuudesta. Työssä selvitetään löytyykö niistä yhteisiä tekijöitä, joita kehittämällä alueen elinvoimaisuutta voidaan kasvattaa. Pohdinnassa mietitään myös onko syrjäseudun palveluiden kasvattaminen mielekäästä ja kannattavaa tai voitaisiinko kulkuyhteyksiä sekä etätyömahdollisuuksia parantamalla helpottaa ihmis-

ten työssäkäyntiä syrjäkyliltä kaupunkiin. Tämä mahdollistaisi asumisen pienellä paikkakunnalla työtilanteesta huolimatta.

Kuvio 1. Sallatunturi (Salla Karhumaa).

Sallassa aiheesta on tehty vain yksi aiempi selvitys vuonna 1998. Lapin yliopiston yhteiskuntatutkimuksen laitoksen Antti Immonen selvitti Sallan tulevaisuutta nuorten silmin. Selvityksessä kysyttiin yhdeksäsluokkalaisten näkemyksiä kotikunnastaan ja sen tulevaisuudesta. Selvityksen aineisto kerättiin ainekirjoituksella yhdeksäsluokkalaisilta. Kuusitoista vuotta aiemmin tehdyssä selvityksessä on kamppailtu samojen ongelmien kanssa, kuten työttömyys, paikkakunnalta pois muuttaminen sekä syrjäkyläjen hiljeneminen. Harrastusmahdollisuuksien puute, pitkät välimatkat sekä yleinen tekemisen puute ovat olleet koululaisten mieltä painavia asioista myös tuolloin. Lukion lisäksi muita jatko-

opiskelumahdollisuuksia, kuten ammatillista oppilaitosta esitettiin jo vuonna 1998, ja se tuli myös tässä tutkimustyössä vahvasti esille. (Immonen 1998.)

2 SALLAN KUNNAN NYKYTILA

2.1 Toimeksiantaja Sallan kunta

Sallan kunnan sivistystoimi on tämän opinnäytetyön toimeksiantaja. Toimeksiantajan intressi tutkimukseen on kunnan työikäisen väestömäärän kasvattaminen sekä työllisyystilanteen parantaminen. Uusia toimialoja, yrittäjiä sekä koulutettua työvoimaa eri elinkeinojen kasvuun tarvitseva kunta ottaa mielellään vastaan ratkaisuehdotuksia tilanteen parantamiseksi. Koululaisten mielipiteet otetaan mielenkiinnolla vastaan ja niistä toivotaan saatavan käyttökelpoista tietoa paikkakunnan houkuttelevuustekijöiden kehittämistyöhön.

Sallan kuntastrategiassa kunnan toiminta-ajatusta luonnehditaan hyvän elämän pyrkimyksillä. Tavoitteena on koulutuksen ja työn lisäksi tarjota terveyttä ja monipuolinen toimintaympäristö sekä viihtyisä lomaympäristö matkailijoille. (Salla 2014a.).

Kuvio 2. Suomen kartta (Sallatunturi 2014).

Yllä olevasta kartasta (ks. kuvio 2) näkee Sallan syrjäisen sijainnin Itä-Lapissa Venäjän rajalla. Sallan kunnan maapinta-ala on 5730 km², asukasluku 3890 ja valtion veronalaiset tulot tulonsaajaa kohden ovat 19 392 euroa. Koko maassa

vastaava luku on yli 26 000 euroa. (Tilastokeskus 2014a.) Lähin kaupunki on Kemijärvi, jossa sijaitsee myös lähin rautatieasema. Lähimmät lentokentät sijaitsevat Kuusamossa ja Rovaniemellä.

2.2 Elinkeinoelämän painopisteet

Sallan elinkeinoelämän painopisteet ovat matkailu, kaivannaisteollisuus, lähialueyhteistyö sekä maa- ja metsätalous. Maa- ja metsätalous on merkittävä tulonlähde toimien myös tukijalkana pienyrittäjyydelle ja matkailulle. Lisäksi monet kuntalaiset saavat metsästä merkittävää sivutuloa. Maaseutuelinkeinojen kehittäminen tukee kylien elinvoimaisuutta ja kylissä tapahtuvaa elinkeinotoimintaa. Kokonaisuutena metsätalous on suurin yhteisöveron maksaja. (Salla 2014a.)

Matkailulla on suuri merkitys yhteiskunnalle. Sillä on työllistävä vaikutus ja nuorten osuus työvoimasta on korkea. Opiskelijoille löytyy hyvin työharjoittelupaikkoja, jota kautta työelämään tutustuminen helpottuu. Matkailun lisääntyessä palveluiden taso ja määrä kasvaa, jolloin matkailijoiden lisäksi myös paikallisväestö pääsee nauttimaan hyvistä palveluista. Välillisesti matkailu ylläpitää kauppaa, liikenneverkostoa ja rakentamista ja vaikuttaa myös julkisen sektorin palveluihin. (Yliniemi 2013.) Kaivostoiminnalla ja teollisuudella on suuri rooli Lapin yritystoiminnassa, mutta palvelualat, kuten matkailu, ovat työvoimavaltaisempia ja niiden työllistävyysvaikutus onkin Lapin kannalta erittäin merkittävä (Lappi 2014c, 17).

Koko Itä-Lapin työllisyyttä parantaisi Savukosken Sokliin suunnitteilla oleva kaivos, joka tulisi vaikuttamaan suuresti myös Sallaan. Fosforikaivos loisi toteutuessaan rakennusvaiheessa arviolta jopa tuhat ja tuotantoaikana noin kaksisataa työpaikkaa. Se lisäisi asutusta sekä takaisi paremmat liikenneyhteydet. Hankkeen toteutuessa alueelle tultaisiin rakentamaan junanrataa noin sata kilometriä ja rataa voitaisiin hyödyntää myös puu- sekä henkilökuljetuksiin. (Sokli 2014.) Kaivoksen epäsuopeita puolia ovat erämaajokien ja maaperän saastuminen sekä porojen ja muun eläimistön laidunalueiden väheneminen ja saastuminen. Kemijoen kalatalous kärsisi ja arvokkaan lohijoki Nuortin uskotaan tuhoutuvan täysin. Pohjois-Sallan ja Savukosken alueilla Venäjän puolelle ulottuva laaja

Tuntsan erämaa-alue on niin Sallan kuin Savukoskenkin ylpeys ja ehdoton matkailuvaltti. Tuntsan lisäksi suunnitellun kaivoksen ympärillä on kolme Natura-alueita sekä UKK- kansallispuisto ja Värriön luonnonpuisto. (SII 2014.) Matkailualan ja kaivosteollisuuden yhdistäminen on haasteena monissa pohjoisen kunnissa, esimerkiksi Sodankylässä, Kittilässä sekä Kuusamossa ja Sotkamossa. Huonon työllisyyden alueille kaivosteollisuuden luomat työpaikat ovat kuitenkin ympäristövaikutuksista huolimatta merkittäviä. Elinvoimaisuuden lisäämiseksi on tehtävä ratkaisuja, mitkä eivät voi miellyttää kaikkia.

Kaivostoiminnan kehittämiseksi tarvitaan yhteistyötä kuntien ja valtion lisäksi eri rahoittajatahojen sekä yrittäjien kesken. Sallan kunta huomioi kaivoshankkeen tuomat taloudelliset ja toiminnalliset hyödyt. Tiestön, työvoiman ja koulutuksen osalta tarvittavat suunnittelut ovat jo käynnissä. (Salla 2014a.)

2.3 Työllisyystilanne ja opiskelumahdollisuudet

Sallan hieman alle neljästä tuhannesta asukkaasta yli 30 % on vanhuuseläkeiässä. Työikäistä väestöä on lähes kuusikymmentä prosenttia, mutta vuosittainen muuttotappio verottaa juuri tätä ikäluokkaa eniten. Ulkomaalaisten osuus väestöstä on vain prosentin luokkaa, huolimatta Venäjän rajan läheisyydestä. (Taulukko 1.)

Taulukko 1 . Sallan väestö- ja muuttoliike (Tilastokeskus 2014a).

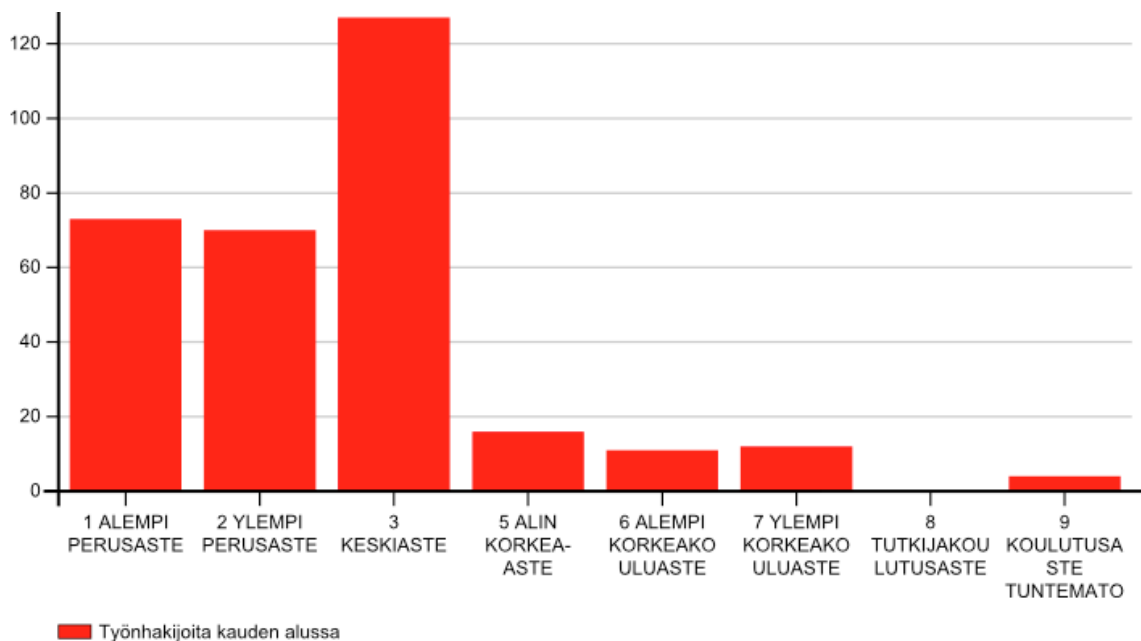
Väestö	
Väkiluku 31.12.2013	3890
15-64 -vuotiaiden osuus väestöstä, % 31.12.2013.	58,6
65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä, % 31.12.2013	31,9
Ulkomaisten kansalaisten osuus väestöstä, % 31.12.2013	1,0
Kuntien välinen muuttovoitto/-tappio, henkilöä 2013	-47

Sallassa on korkeakoulutettuja noin 14 % väestöstä, kun taas noin 57 % on kouluttautunut keskiasteelle. Palveluala on selkeästi suurin työllistäjä 74 prosentin osuudella ja yritystoimintaa harjoittaa kunnassa 235 yrittäjää. Eläkeläisten ja työttömien suuresta määrästä johtuneen huoltosuhteen, joka on Sallassa 2,18 %. Huoltosuhteeseen kertoo montako asukasta yhden työssäkäyvän tuloilla tulisi pystyä elättämään. Sallassa siis periaatteessa jokaisen työssäkäyvän tulisi elättää itsensä lisäksi hieman yli yksi työikäinen henkilö. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Sallan koulutus- ja työmarkkinatilanne (Tilastokeskus 2014a).

Koulutus	
Vähintään keskiasteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, % 31.12.2012	56,7
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, % 31.12.2012	13,8
Työmarkkinat	
Työttömyysaste, % 31.12.2012	22,6
Palvelun työpaikkojen osuus, % 31.12.2012	74,0
Taloudellinen huoltosuhde, työvoiman ulkopuolella tai työttömänä olevat yhtä työllistä kohti 31.12.2012	2,18
Eläkkeellä olevien osuus väestöstä, % 31.12.2012	41,0
Yritykset	
Yritystoimipaikkojen lukumäärä 2012	235

Sallan työttömien työnhakijoiden koulutustaustasta nähdään, että paikkakunnalla asuvat korkeasti koulutetut henkilöt ovat työllistyneet hyvin. Keski- ja perusasteen koulutustaustaisia on selkeästi suurin osa työttömistä työnhakijoista (kuvio 3). Nuorten tulevaisuuden työllistymismahdollisuudet voisivat siis karkeasti ottaen olla todennäköisempiä korkeammalla koulutusasteella kuin keskiasteella.

Kuvio 3. Työttömät työnhakijat ammatin ja koulutuksen mukaan Sallassa 8/2014 (Sallan työvoimatoimisto).

Sallan kirkonkylällä on peruskoulu ja lukio. Kyläkoulujen toiminta päätettiin lopettaa kunnanvaltuuston päätöksellä ja kyläkoulujen kuusikymmentäyksi oppilasta siirtyi Sallan Kirkonkylän kouluun syksyllä 2014 (Yle 2013a). Sallan lukiossa toimii myös rajalukio. Siellä opiskelee vuosittain vaihdellen noin 30-35 venäläistä ja se onkin yksi kunnan tärkeitä kehittämis- ja ylläpitokohteita. Sen lisäksi, että rajalukio kehittää rajojen yli tapahtuvaa yhteistyötä, on se myös toimivaa kansainvälisyyskasvatusta. (Lapinhetki 2012.) Pienen kunnan lukion opiskelijamäärien lisääminen on myös ehdottoman tärkeää, jos oppilaitos paikkakunnalla halutaan säilyttää. Sallan kunnan nettokäyttökustannuksista kului vuonna 2012 hieman alle viisi miljoonaa euroa perusopetuksen ja lukion ylläpitämiseen (Kunnat 2014). Se, kuinka paljon ammatillisen oppilaitoksen perustaminen paikkakunnalle tulisi kunnalle maksamaan, riippuu monesta asiasta. Asiaan vaikuttavat valtion ja EU:n tuet, koulutussisältö, oppilaitoksen sijoituspaikka ja niin edelleen. Yhtä kaikki tärkeä seikka on tehdä laskelmia siitä, mikä sen tuotto ja suhde työllisyyden kasvuun olisi.

Lähimpien kuntien jatko-opiskelumahdollisuudet ovat ammattioppilaitoksia ja laajempaa opintotarjontaa varten on matkustettava Rovaniemelle tai Ouluun. Kemijärvellä toimii Itä-Lapin ammattiopisto, Kuusamon opiskelutarjonnasta vastaa Kainuun ammattioppilaitos, Pohjois-Pohjanmaan kesäyliopisto sekä Rukan alppikoulu. Rovaniemellä opiskelumahdollisuuksia tarjoavat Lapin ammattikorkeakoulu, Lapin yliopisto sekä lukuisat eri ammattiopistot kuten Lapin ammattiopisto, Lapin urheiluopisto sekä Lapin oppisopimuskeskus. (Kemijärvi 2014; Kuusamo 2014; Rovaniemi 2014.)

3 SALLAN MATKAILUN NYKYTILA

3.1 Sallan matkailu

Sallan luonto jylhine tuntureineen ja laajan pinta-alan mahdollistama luonnon monimuotoisuus rehevistä Oulangan kansallispuiston maisemista Pohjois-Sallan Tuntsan erämaa on erityinen ja luontoihmisten suuresti arvostama. Salla on tunnettu omaperäisyydestään ja rauhallisuudestaan, erämaisyydestään ja Salla –in the middle of nowhere -brändistään (kuvio 4). Sallan vahvuuksia ovat hiihtokeskus, Venäjän läheisyys ja kansainvälinen rajanylityspaikka, puhdas luonto ja monipuoliset ulkoilureitit. Vahvuuksia ovat myös kuntakeskuksen sijainti lähellä matkailukeskusta ja vahva paikallishistoria. Heikkouksia ja uhkia ovat huono saavutettavuus, kapeahko tarjonta sekä yleinen talouden tila taantumiseen ja lamoineen. (Salla 2014d.)

Kuvio 4. Salla –in the middle of nowhere –slogan

Sallan kirkonkylältä on kymmenen kilometriä Sallatunturin matkailukeskukseen, jonne suurin osa matkailualan toimijoista sijoittuu. Matkailukeskuksessa on majoitusliikkeitä, ravintoloita, ohjelmapalveluyrityksiä sekä hiihtokeskus. Latuverkostoa on 160 kilometriä, vaellusreittejä yli 300 kilometriä ja moottorikelkka- ja mönkijäreittejä useita satoja kilometrejä. (Salla 2014b.)

Suomen, Lapin, Sallan ja monen muun matkailukeskuksen matkailustrategiat ovat monella tapaa yhteneväisiä. Puhdas luonto, aidot ja omaperäiset ihmiset, tila ja hiljaisuus ovat strategioiden kärkiä, jotka purevat etenkin kansainvälisen matkailun markkinoinnissa. Kestävän kehityksen periaatteet, luomu- ja lähiruo-

ka, luontomatkailu ja enenevässä määrin erilaiset hyvinvointimatkailun osa-alueet kasvattavat suosiotaan. Maapallon ilmastonmuutos, sodat ja epävarmuus luo kysyntää hiljentymiselle, rauhalle ja puhtaan luonnon arvostamiselle. (Lappi 2014e; Tem 2014a.) Sallan brändistrategian kolme ydinteemaa ovat; ”wildest wilderness”, ”omaperäinen lintukoto” sekä ”hiihdon alkukoti”. Teemoilla pyritään luomaan romanttinen ja eksoottinen kokemus aidossa Lapissa. Lämminhenkinen lintukoto tarjoaa korkealaatuisen ja ruuhkakeskuksista poikkeavan, omaperäisen ja turvallisen matkailukeskuksen villin erämaan syleilyssä. (Sallan brändistrategia 2007.)

Kaupunkien stressaantuneet ja uraorientoituneet ihmiset kaipaavat täysin toisenlaista ympäristöä pystyäkseen rentoutumaan. Ovat kyseessä sitten adrenaliinin voimalla rentoutuvat extreme -urheilijat tai hiljaisuutta etsivät matkailijat, tarjoaa erämaa toimivan kohteen molemmille. Erämaan ja puhtaan luonnon arvostaminen on nouseva trendi ympäri maailman. Luontomatkailu ja ”paluu luontoon” -ajattelumalli on etenkin suurkaupungeissa asuvien ihmisten kasvava trendi. (Bell–Tyrväinen– Sievänen–Pröbstl–Simpson 2007, 6-18.) Ihmisten hyvinvointiin on myös alettu kiinnittämään enemmän huomiota henkisten ja fyysisten ongelmien takia, jotka ajavat ihmiset sairauslomalle. Fyysisen kunnon ylläpitäminen liikkumalla ja mielen kunnossa pitäminen vapautumalla stressistä on työnantajalle sekä yhteiskunnalle kannattava voimavara. (Bell ym. 2007, 9, 21.)

3.2 Matkailutilastot ja näkymätön matkailu

Sallassa on noin 3200 vuodepaikkaa. Viimeisen vuosikymmenen aikana Sallan tilastoidut matkailijamäärät ovat kasvaneet pikku hiljaa. Vuonna 2003 tilastoituja yöpymisiä oli 72 288, kun vuonna 2013 luku oli 94 358. Sallan osuus kaikista Lapin yöpymisistä oli 3,9 % ja koko maan yöpymisistä puoli prosenttia. (Lappi 2014b.) Sallan välitön matkailutulo oli 11,6 miljoonaa euroa vuonna 2010 ja verotuloja kunta sai 0,7 miljoonaa (Salla2014d). Matkailutulon laskeminen, kuten luotettavan matkailutilaston tekeminenkin on käytännössä mahdoton tehtävä. Yksityishenkilöiden omistamista, omassa käytössä olevista mökeistä ja vapaaajanasuntojen yöpymisistä ei kerätä tilastoja. Lisäksi matkailijoista, jotka eivät yövy paikkakunnalla, mutta käyttävät ohjelma- sekä muita palveluita ei ole tarkkaa tilastotietoa. Sallan kansainvälisen rajanylityspaikan ylittävistä venäläisistä

suuri osa yöpyy muualla Lapissa, mutta käy ostoksilla tai osallistuu ohjelmapalveluihin Sallassa. Rajan lähistöllä asuvat venäläiset käyvät myös päivittäistavarastoksilla Sallassa. Kansainvälinen rajanylityspaikka Sallan Kellošelässä on vilkas henkilöliikenteen ylityspaikka, joka ylitettiin vuonna 2013 yli 250 000 kertaa (Raja 2014).

Koko Lapin majoituskapasiteetista jopa kaksi kolmasosaa arvioidaan jäävän matkailutilastoiden ulkopuolelle. Matkailutilasto tulee antaa vain majoitusliikkeitä, joissa on kymmenen huonetta tai enemmän. Vuonna 2010 Lapissa oli 2,2 miljoonaa yöpymisvuorokautta, mutta karkean arvion mukaan yöpymisiä olisi todellisuudessa ollut jopa 6-7 miljoonaa. (Lappi 2014d.) Sallan Poropuiston toimitusjohtaja Tuija Kääriäinen (2014) arvioi, että jopa 60 % puiston venäläisistä asiakkaista on Sallassa yöpymättömiä matkailijoita. Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museon museo-opas Elina Jokela (2014) kertoo museon asiakkaita arviolta puolet olevan ohikulkijoita ja lähikuntien bussiryhmiä, jotka eivät majoitu. Museon kävijätilastoissa on myös nähtävissä selvä piikki heinä- ja syyskuussa, mitkä ovat matkailutilaston perusteella huonohkoja kuukausia. Museon vuosittaisesta kävijämäärästä yli neljäsosa vierailee museossa näiden kahden kuukauden aikana. Tästä voidaan päätellä, että kesäkuukausien matkailijamäärät ovat todellisuudessa paljon suurempia kuin matkailutilastojen perusteella voisi päätellä.

Majoituskapasiteetin lisääminen on ehdoton edellytys matkailun kasvulle (Salla 2014d). Sallan matkailukoordinaattori Paula Aspholm (2014) kertoo sopivan majoituskapasiteetin riittämättömyyden vaikuttavan etenkin jouluhelmikuun potentiaaliin asiakasmääriin. Esimerkiksi japanilaiset revontulimatkustajat olisivat halukkaita matkustamaan Sallaan juurikin sydäntalvella, mutta heille joudutaan myymään ”ei-oota”, koska majoituskapasiteettia ei ole riittävästi. Juuri näiden kolmen talven ydinkuukauden aikana myös suomalaisten ja venäläisten matkailijoiden määrät lähtisivät todennäköisesti kasvuun, mikäli majoitustiloja olisi tarjolla enemmän. Vähäisten liikenneyhteyksien takia saksalaisryhmiä on joutunut perumaan tulonsa Sallaan, koska Rovaniemen lentokentältä ei ole bussiyhteyttä Sallaan kuin yhtenä päivänä viikossa, Aspholm kertoo.

4 ALUERAKENNE JA ELINVOIMAISUUS

4.1 Aluerakenne ja aluestrategiat

Lapin maakuntastrategian strategisia valintoja ja päätavoitteita ovat kilpailukyvyn ja taloudellisen kasvun lisääminen ja työllisyyden sekä kulkuyhteyksien parantaminen. Lapin aluerakenteen tulevaisuuskuva perustuu malliin, jossa on suurempia maakuntakeskuksia ja kaivosten tai matkailukeskuksien ympärillä toimivia vahvoja aluekeskuksia. Maaseutua ja pieniä kyliä ei haluta unohtaa, vaan etenkin sijainniltaan pääväylien varsiin sijoittuvat kylät ovat olennainen osa aluerakennetta. MALPE -kokonaisuus muodostuu maankäytön, asumisen, vapaa-ajan, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen yhteensovittamisesta. (Lappi 2014c, 11.)

Valtion rakennemuutos koskee julkista sektoria, kuntaliitoksien syntyä ja väestön ikääntymistä. Näihin vastataan kehittämällä palveluita ja teknologiaa, verkostoitumalla ja uusiutumalla. Rakenteen muutos muokkaa rajusti julkista sektoria, jolloin yrittämisen tärkeys lisääntyy ja uusia toimialoja on saatava synty-mään. Lapin sijainti arktisella alueella korostuu ilmastonmuutoksen ja globalisaation myötä. Yli rajojen tapahtuvaa yhteistyötä tulee kehittää ja puhtaan luonnon markkina-arvoa sekä luonnonvaroja pitää osata hyödyntää. Kestävän kehityksen noudattaminen ja energiapolitiikka ovat avainasemassa ilmastonmuutoksen ja maailman luonnonvarojen ehtymisen myötä. Digitalisoitumisen myötä etätyön mahdollisuudet parantuvat, jolloin asuinpaikan merkitys pienenee ja tuottavaa työtä voidaan tehdä myös huonon työllisyyden alueilla. Vuoteen 2020 mennessä on tarkoituksena luoda Lappiin yli 7000 uutta työpaikkaa. Työpaikkojen määrä lisääntyisi kaivos- ja matkailualoilla sekä metsä- ja metalliteollisuudessa. Koulutuksen laatuun ja saatavuuteen on kiinnitettävä enemmän huomiota. Koulutustarjontaa tulee lisätä työllistävillä aloilla ja aikuiskoulutusta kehittää kysyntälähtöisesti. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tueksi tulee investoida oppilaitoksiin. (Lappi 2014c, 13, 15-16, 22-23, 25.)

4.2 Paikallinen elinvoimaisuus

Paikallisen elinvoimaisuuden käsitteen peruskysymyksenä emeritusprofessori Asko Suikkanen (2014) pitää sitä, että koetaanko elinvoimaisuuden syntyvän

osaamisesta, tahdosta ja omista resursseista vai valtion ja globaalin talouden tilanteesta. Paikallistoimijoiden ja heidän verkostojensa toimivuus ja hyvyys muokkaa toimintaympäristöä vaikuttaen positiivisesti kunnan elinvoimaisuuteen. Kuntien elinvoimaisuuspolitiikka on jäänyt sote -ratkaisun jalkoihin, ja valtion kaavamainen ohjausjärjestelmä ei anna kunnille mahdollisuutta omaehtoisen elinkeinopolitiikan luomiseen. Kuntakohtaista päätöksentekoa ja innovatiivisten toimintaympäristöjen luomista tulisi vahvistaa. Kuntien resursseja omaehtoiseen kehittämiseen tulisi tukea sekä valtiollisesti että EU:ssa. Valtion kuntien keskitetty ohjaus ja samankaltaisuuteen pyrkivä politiikka uhkaa kilpailukykyä sekä kuntakohtaisen elinvoimaisuuspolitiikan luomista. Erilaistumisen salliminen ja valtion luotto kuntien vastuulliseen ja yksilölliseen politiikkaan on välttämätöntä elinvoimaisuuden kehittämisessä. (Suikkanen 2014.)

Pertti Rannikko (2014) on lanseerannut käsitteen maaseudun näkymättömästä väestöstä. Tilastojen ulkopuolelle jäävien mökkiläisten sekä omatoimisissa luontoaktiiviteeteissa kulkevan väestön määrää tai paikallisia vaikutuksia ei tunneta. Työllisyystilanteen tilastotietokin on tulkinnanvaraista siinä mielessä, että kuntasalla vähäisiltä vaikuttavat työpaikat saattavat yksittäisten kylien näkökulmasta olla merkityksellisempiä kuin suurien alueiden tilastotiedot antavat ymmärtää. Pienen väestön mittareilla ovat pienetkin luvut merkittäviä. Suomessa on puoli miljoonaa mökkiä, joiden käyttöastetta ei tilastoida. Sen lisäksi syrjäseuduilla liikkuu muutakin väkeä kuin vapaa-ajan matkustajat. Etenkin kaivosalojen työntekijät saapuvat paikkakunnille satojen kilometrien päästä. Syrjäseuduille on muodostunut liikkuva sosiaalinen rakenne, jossa alkuperäinen paikallisväestö on vain yksi ryhmä muiden joukossa. Tällöin sama alue luo eri ryhmille eri tarkoitusperän. Metsästys- tai marjastusalue voikin edustaa jollekin toiselle rikasta malmiesiintymää tai talousmetsää. Maaseudun elinvoimaisuus kasvaa näiden liikkuvien ryhmien voimasta, jotka eivät näy missään tilastoissa. Tulisikin kehittää lisää mittareita ja menetelmiä, jotta myös näkymättömän väestön merkitys saataisiin näkyväksi. (Rannikko 2014.)

5 TUTKIMUSTAVOITTEET JA AINEISTONKERUU

5.1 Tutkimustavoitteet

Tutkimuksen lähtökohtana oli Sallan kunnan huono työllisyystilanne ja tämän aiheuttama nuoren väestön kato suurempiin asutuskeskuksiin. Millä keinoilla peruskoulun päättävät nuoret houkuteltaisiin jäämään Sallaan tai palaamaan paikkakunnalle jatko-opintojen jälkeen? Millaisilla paikkakuntaakohtaisilla houkuttelevuustekijöillä Sallan kunnan elinvoimaisuutta voitaisiin kasvattaa ja turvata kunnan tulevaisuus?

Tutkimuksessa kartoitettiin sallalaisten 6.–9. -luokkalaisten näkemyksiä omasta sekä kotikuntansa Sallan tulevaisuudesta väestön ja elinkeinojen keskittyessä suurempiin asutuskeskuksiin. Tutkimuksella haluttiin selvittää liittyykö halu pois muuttamiseen työ- ja opiskelumahdollisuuksien rajallisuuteen vai muuttaisivatko nuoret pois joka tapauksessa. Koululaisten näkemyksiä kerättiin sekä yksilökyselyillä että työpajoissa. Tiedonkeruussa ei otettu esille poliittisia kysymyksiä johtuen vastaajien nuoresta iästä, vaan keskityttiin houkuttelevuustekijöiden kartoittamiseen sekä koululaisten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Tapaustutkimus soveltuu erityisen hyvin lapsiin kohdistuvaan tutkimukseen. Lasten ja varhaisnuorten tutkiminen on antoisaa ja avoimella asenteella ja aineistonkeruulla saadaan arvokasta aineistoa. Lasten kypsät ja humanistiset vastaukset saattavat yllättää tutkijan, mutta tutkijan ymmärtäessä oman aikuisuutensa suhteessa lasten näkökulmaan ja tutkittavaan ilmiöön, saa hän vastalahjaksi paljon ajateltavaa. (Aaltola–Valli 2007, 177, 181-183.) Tapaustutkimuksen kohteena on tarkoin rajattu yhteisö. Tapaustutkimus on hyvä tutkimusstrategia silloin, kun on paljon kysymyksiä miksi ja miten. Tutkimuksella pyrittiin selittämään ja löytämään syitä nuorten poismuutolle ja löytämään Sallan tekijöitä elinvoimaisuuden lisäämiseksi. Tutkimus on sekä laadullinen että määrällinen. Laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa kuvataan todellista elämää. Laadullisen tutkimuksen tutkija ei voi sanoutua irti arvolähtökohdista eikä olla täysin objektiivinen, koska se, mitä tutkija tietää ja mitä tutkitaan, nivoutuvat toisiinsa saumattomasti. (Hirsjärvi–Remes–Sajavaara 1997, 130, 136, 160-62.) Yleisinä syinä muuttoliikkeeseen voidaan pitää nuorten itsenäistymisen tarvetta

normaaliin ikäkauteen liittyen sekä globaalin taloustilanteen aiheuttamaa epäuskoa työllisyystilanteen korjaantumiseen.

5.2 Aineistonkeruumenetelmät

Aineistoa kerättiin kyselylomakkeilla (liite 1.) sekä työpajatyöskentelyllä peruskoulun neljän viimeisen luokan oppilailta. Tavoitteena oli saada vastauksia Sallasta pois muuttamisen syihin sekä löytää kunnan houkuttelevuutta lisääviä tekijöitä. Ennen kyselyn suorittamista Sallan kunnan sivistyslautakunnassa hyväksyttiin tutkimuslupapyyntö, joka vaaditaan alaikäisille tehtävästä tutkimuksesta. Lasten vanhemmille lähetettiin sähköisesti oppilashallinto-ohjelma Wilman kautta tiedote kyselystä, joten he olisivat voineet halutessaan kieltää lapsiaan osallistumasta kyselyyn, mutta kieltäviä ilmoituksia ei tullut. Kyselylomakkeet laadittiin Google Drive -lomakesovelluksella. Kyselylomakkeiden teksti tuli olla helpolukuista ja kouluikäisten kielellistä tyyliä mukailevaa. Kysymysten asettelussa pyrittiin laatimaan kysymyksiä, jotka herättävät tunteita ja toimivat ärsykeinä. Tavoitteena oli saada nuoret ymmärtämään, että selvitys tukee heidän omia mielipiteitään ja tällä tavoin heillä on mahdollisuus saada äänensä kuuluviin. Kysymysten laadinta oli haastavaa, koska kysymyksiä ei saa olla liikaa, jotta vastaaja ei väsy tai menetä mielenkiintoaan, jolloin luotettavuus saattaa kärsiä (Aaltola–Valli 2007, 107).

Kyselyt ja työpajat toteutettiin syyskuun alussa kahtena koulupäivänä. Aineiston keruu suoritettiin koululuokassa, johon kerättiin ensin työpajassa tarvittavat askartelutarvikkeet. Tarvikkeita olivat fläppitaulu, isoja julistepapereita, kartonkia, tusseja, saksia, värikyniä, teippiä, liimaa sekä valtava kasa aikakauslehtiä, jotka kerättiin etukäteen. Jokaiselle ryhmälle oli varattu yhden oppitunnin verran aikaa kyselyihin sekä työpajaan, joten aikataulu oli melko tiukka. Kyselyt toteutettiin jakamalla tulostetut lomakkeet jokaiselle oppilaalle. Aikaa kyselyn täyttämiseen oli varattu noin kymmenen minuuttia, mutta jokainen oppilas sai vastata niin kauan kuin tarvitsi. Opinnäytetyön tekijä toteutti kyselyt ja työpajat, luokanopettajan ollessa myös paikalla, yhtä ryhmää lukuun ottamatta.

Kyselylomakkeen kysymykset olivat puolistrukturoituja, koska niissä oli sekä tarkasti ennalta annettuja vaihtoehtoja että avoimia kysymyksiä. En osaa sanoa

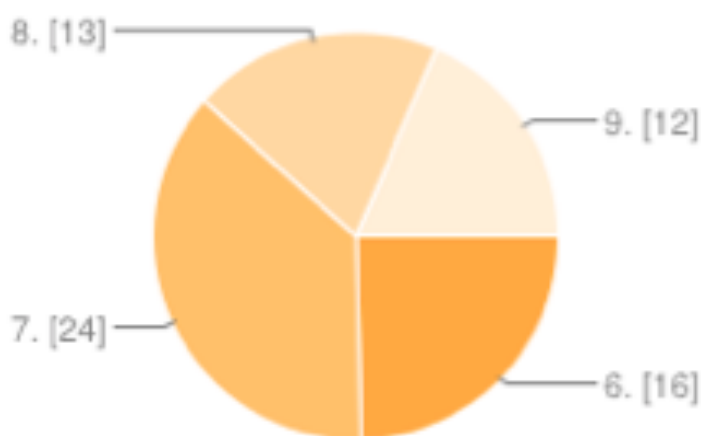
–vaihtoehto on oltava tarjolla aineiston luotettavuuden takaamiseksi. Vaihtoehdon puuttuessa vastaaja valitsee pakosta jonkin vaihtoehdon, vaikka ei ehkä olisikaan sitä mieltä. (Hirsjärvi ym. 1997, 189-200; Tilastokeskus 2014.) En osaa sanoa –vaihtoehto oli myös hyvä olla siitä syystä, että oppilaat ovat niin nuoria, jolloin voidaan olettaa, että kaikkien tulevaisuudensuunnitelmat eivät ole vielä selkeitä, vaan ne vahvistuvat ikävuosien karttuessa. Kyseessä on kokonaistutkimus, koska otantana oleva perusjoukko sekä kokonaisaineisto on sama. Kohdejoukko on valittu tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisesti. (Hirsjärvi ym. 1997, 189-200; Tilastokeskus 2014.) Tutkimukseen haluttiin saada osallistumaan jokainen 6.–9. -vuosiluokan oppilas. Pois jääviä olisivat ne, joiden vanhemmat kieltäisivät osallistumisen, jotka olisivat poissaolevia tai mikäli joku kieltäytyisi itse osallistumasta tutkimukseen. Tiedoksi annettiin sekä kirjallisesti että suullisesti, että osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

6 TULOKSET

6.1 Kyselyt

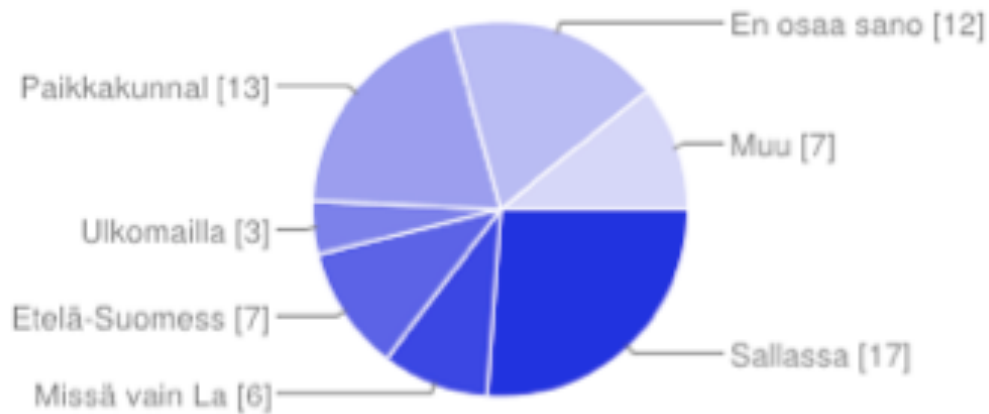
Kyselylomake sisälsi viisitoista kysymystä. Jokaisessa kysymyksessä oli määriteltä vastausvaihtoehdot, joiden lisäksi oli vaihtoehto muu sekä en osaa sanoa. Sallan Kirkonkylän koulun 6.–9. -luokilla on yhteensä 96 oppilasta. Aineistonkeruupäivinä paikalla oli 81 oppilasta. Kyselyistä jouduttiin hylkäämään 16 kappaletta, koska vastauksia oli annettu enemmän kuin sallittu vaihtoehtomäärä oli. Hyväksytyjä vastauksia kyselyistä saatiin näin ollen 65.

Tiedot sukupuolesta ja vuosiluokasta kerättiin, mutta muita vastaajan henkilökohtaisia tietoja ei kerätty. Vastaajissa oli poikia ja tyttöjä lähes saman verran. Aineisto kerättiin anonyyminä ja käsiteltiin kokonaisjoukkona. Seitsemäsluokkalaisia oli vastaajissa eniten. (Kuvio 5.)

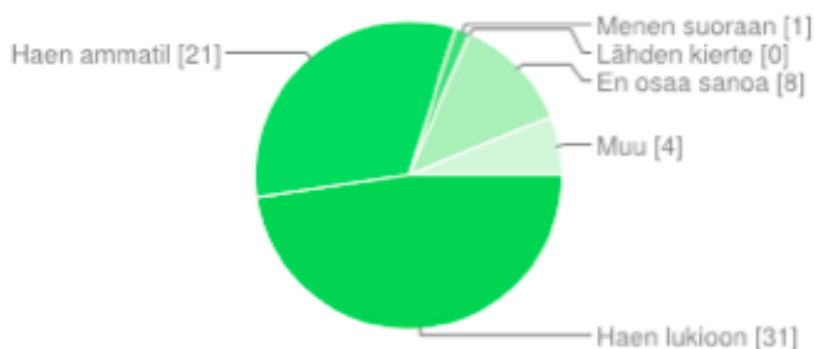
Kuvio 5. Vastaajien vuosiluokajakauma (n=65)

Jos töitä olisi kaikkialla yli neljännes (26 %) vastaajista valitsisi asuinpaikkakunnakseen Sallan. Etelä-Suomessa asumisen valitsi 11 % ja paikkakunnan merkittömyyteen päätyi viidennes vastaajista. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Jos töitä olisi kaikkialla, niin missä haluaisit asua? (n=65)

Muiden paikkakuntien tarjoamat työ- ja opiskelumahdollisuudet olivat syynä koptipaikkakunnalta lähtemiseen suurimmalla osalla vastaajista. Muualla asumisen jälkeen paluu Sallaan oli vaihtoehtona lähes kolmanneksella vastaajista ja suuremmalle paikkakunnalle halusi vain viidennes. Kysyttäessä mihin oppilaitokseen nuoret aikovat hakeutua peruskoulun jälkeen 48 % vastasi lukion ja ammatilliseen koulutukseen aikoi hakea 32 %. Yhteensä siis lähes 80 prosenttia suunnittelee jatko-opintoja ja suoraan peruskoulusta työelämään menoa suunnitteli ainoastaan yksi vastaaja. (Kuvio7.)

Kuvio 7. Mitä olet ajatellut tehdä peruskoulun jälkeen? (n=65)

Kysyttäessä mikä oppilaitos Sallassa pitäisi olla, kannatti 35 % vastanneista ammattioppilaitosta, ammattilukiota kolmannes ja lukiota yksitoista prosenttia. Kysymykseen minkälaiset palvelut toisivat paikkakunnalle lisää työpaikkoja,

matkailijoita sekä asukkaita, eniten vastausvaihtoehtoja keräsivät suuri kauppakeskus, ammattioppilaitos sekä majoituspalvelut (kuvio 8).

Kuvio 8. Minkälaiset palvelut toisivat Sallaan lisää matkailijoita, asukkaita ja työpaikkoja? (n=65)

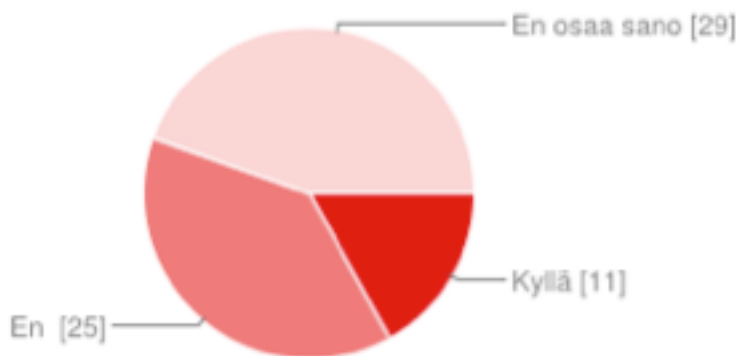
Seuraavassa kysymyksessä haluttiin kartoittaa mitä palveluita matkailun kasvu koululaisten mielestä lisää. Tässä vaihtoehdot ruokakauppa, vaatekauppa sekä ravintola saivat eniten vastauksia, kulkuyhteyksien ollessa seuraavaksi valituin vaihtoehto. Yrittäjyydestä haluttiin tietää osaisivatko oppilaat kuvitella itsensä yrittäjänä, ja olisiko heillä kiinnostusta saada lisäoppia yrittäjyydestä. Vastaukset omasta yrittäjyydestä jakautuivat tasaisesti. Reilu kolmannes voi kuvitella itsensä yrittäjänä, toinen kolmannes ei ja kolmas kolmannes ei osannut ottaa siihen kantaa. Toisaalta kuitenkin lisäoppia aiheesta oli kiinnostunut saamaan kolmannes vastaajista. Kysyttäessä tulevaisuuden ammattia, 15 % vastasi haluavansa perustaa oman yrityksen.

Paikkakunnan tapahtumista kysyttäessä jakoutuivat vastaukset tasaisesti kerhojen ja kurssien, urheilutapahtumien ja leirien kesken. Kolmannes vastaajista ei osannut vastata tähän kysymykseen. Tässä vastauksessa ikäjakauma oli selkeä: en osaa sanoa –vaihtoehdon valitsivat enimmäkseen yhdeksäsluokkalaisten. Kysyttäessä mille alalle koululaiset haluaisivat työllistyä, valitsi noin viidennes hotelli- ja ravintola-alan. Liikunta-, myynti-, hoito-, it- sekä maatalousalat saivat myös vastauksia melko tasaisesti. Avoimista vastauksista nimettiin eläinlääkäri neljässä vastauksessa. (Kuvio 9.)

Kuvio 9. Minkälainen työ sinua kiinnostaa? (n=65)
 Reilu nelisenkymmentä prosenttia (42 %) vastaajista uskoo, että Sallassa on kymmenen vuoden päästä vanhuksia ja työttömiä. Muut vastaukset jakoutuivat melko tasaisesti eri vaihtoehtojen kesken: Sallassa asuu lapsiperheitä, kunnas-

sa on vilkas matkailukeskus ja kirkonkylä, Salla ei ole muuttunut miksikään tai vastaajat eivät osanneet sanoa. Kaikista vastanneista 17 % uskoo asuvansa paikkakunnalla kymmenen vuoden päästä, melkein puolet (48 %) ei osaa vielä sanoa ja 38 % on sitä mieltä, että ei asu Sallassa vuonna 2024 (Kuvio 10).

Kuvio 10. Uskotko, että asut Sallassa 10 vuoden päästä? (N=65)

6.2 Työpajat

Työpajan tehtävänanto oli ideoida kyselyn jatkoksi Sallan kunnan houkuttelevuustekijöitä. Koululaisten tuli ideoida unelmien tai tulevaisuuden Salla. Oppilaat saivat nimetä julisteensa itse. Tavoitteena oli saada ehdotuksia elinvoimaisuuden lisäämisestä, siitä mitä Sallan kunnassa pitäisi koululaisten mielestä olla, jotta he kokisivat paikkakunnan vireämmäksi. Työpajoissa oppilaat jaettiin satunnaisiin ryhmiin omassa vuosiluokassaan. Ryhmissä oli kolmesta viiteen oppilasta ja kaikissa ryhmissä oli sekä tyttöjä että poikia. Työpajatyöskentelystä kieltäytyi kuusi henkilöä, joten työpajoihin osallistuneiden kokonaismäärä oli 75 oppilasta.

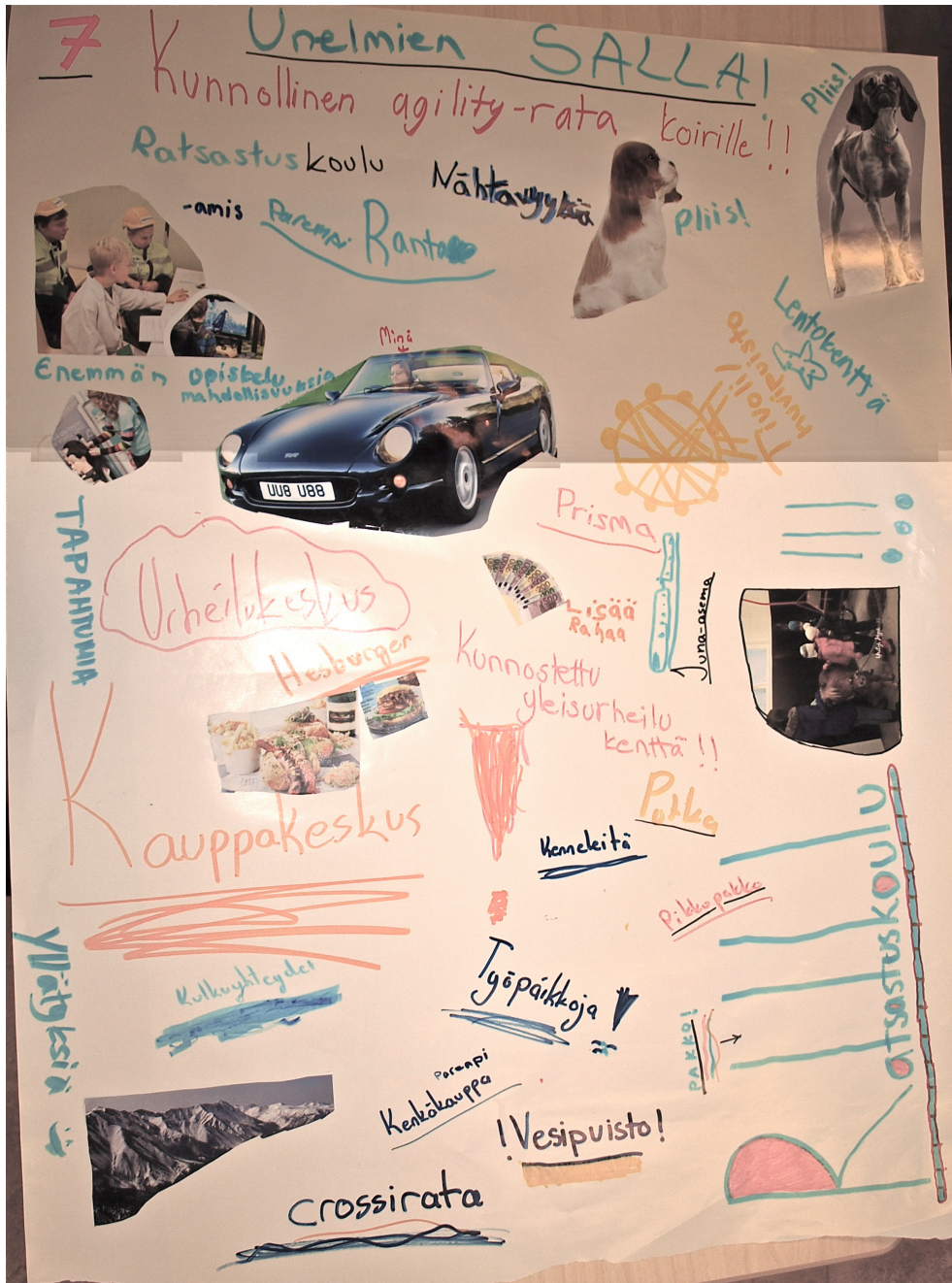
Ryhmiä, kuten myös tuloksina saatuja julisteita oli kaikkiaan kuusitoista. Oppilailla oli käytössään askarteluvälineitä ja lehtiä, joista sai leikata kuvia ja tekstejä. Mielikuvitukselle sai antaa siivet, ideoida ihan mitä vain hulluimpiakin ajatuksia. Ryhmän yhteistyönä syntyvät julisteet laitettiin koulun käytävälle kaikkien nähtäväksi. Kuten kyselyssä, julisteetkin tehtiin anonyymeinä, ainoastaan vuosi-

luokka tuli merkitä työhön. Työpajatyöskentelyssä osaa ryhmistä tuli ohjata ja neuvoa enemmän, kun taas jotkut ryhmät toimivat hyvin omatoimisesti.

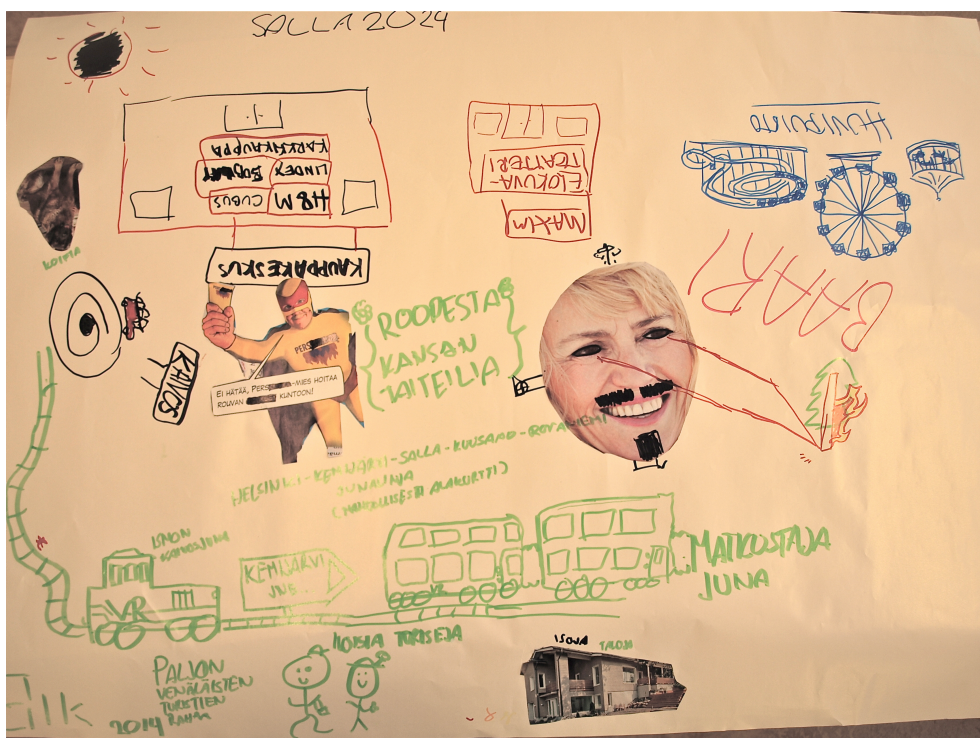
Julisteista kerättiin aineisto kirjoittamalla ylös ryhmien kirjoittamat sanat sekä kuvien ja piirroksien merkitykset. Osa teksteistä oli tulkinnanvaraisia ja joidenkin kuvien merkitystä oli vaikea ymmärtää. Nostan tästä esimerkiksi kuvan porsaasta. Porsaan kuvan voi tulkita toiveena saada paikkakunnalle sikala, kotieläinpuisto tai se voi olla sen valinneen koululaisen mielestä suloinen tai hauskaa. Tuloksissa on nostettu esiin useimmin julisteissa esiintyneitä asioita ja pohdinnassa niiden yhteyttä verrataan kyselyissä esille tulleisiin vastausvaihtoehtoihin. Kuvioissa 11–14 on otettu sattumanvaraisessa järjestyksessä esille jokaiselta vuosiluokalta yhden ryhmän työpajassa askarrellu juliste.

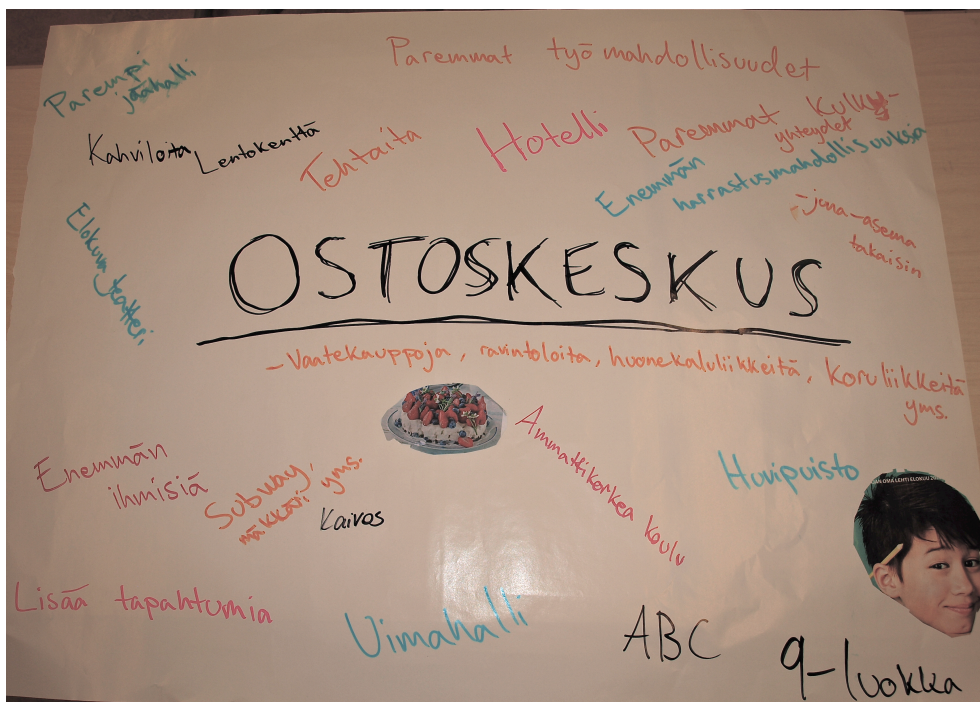
Kuvio 11. Työpajassa askarrellu juliste 6. lk.

Kuvio 12. Työpajassa askarreltu juliste 7.lk

Kuvio 13. Työpajassa askarreltu juliste 8.lk

Kuvio 14. Työpajassa askarreltu juliste 9.lk

Julisteista esille tulleita houkuttelevuustekijöitä olivat ostoskeskus sekä ylipäänsä erilaiset kaupat. Nuorten suosimia vaateliikkeitä sekä nimekkäitä tavarataloja oli mainittu nimeltä. Harrastusmahdollisuuksia haluttiin monipuolistaa. Ehdotettiin laskettelukeskuksen ja urheilukenttien kehittämistä, huvipuistoa ja vesipuistoa sekä agility -ratoja. Ratsastustallia ja mitä tahansa hevosiin liittyvää esitettiin useassa julisteessa. Eläinrakkaus näkyi hevosten lisäksi julisteissa paljon: kissoja ja koiria oli liimattu lähes joka työhön. Jokaiseen julisteeseen oli kirjoitettu tai piirretty työpaikkoja sekä oppilaitoksia. Lentokenttä, rautatieasema ja hotelli löytyivät useammasta julisteesta. Julisteissa kuvia ja kirjoituksia iloisista, rikkaita ja ystävällisistä ihmisistä. Kahvilat, ravintolat ja baarit oli tuotu esille jokaisessa tuotoksessa. Erikseen nimettynä oli pikaruokaketjujen nimiä. Tapahtumia ja musiikkia oli piirretty ja kirjoitettu moneen julisteeseen.

6.3 Tulosten luotettavuus ja yleistettävyyys

Sekä kyselyssä että työpajoissa oli tärkeää tuoda esille, että nuorilla on todellinen mahdollisuus päästä vaikuttamaan omaan tulevaisuuteensa ja tuloksia tulotaisiin käyttämään konkreettiseen kehitystyöhön.

Yleensä lapsia ja varhaisnuoria tutkittaessa tulokset tulee sijoittaa kasvukontekstiin ja pohtia tuloksissa, mikä on lapsille yhteistä ja mikä yksilöllistä, mikä kuuluu lasten persoonallisuuteen, kasvuympäristöön tai kehityseroihin. Tulosten sijoittaminen kasvukontekstiin suojelee myös ylitulkinnoilta. Aineiston syvätulkinta edellyttää tutkijalta syvällistä prosessointia. (Aaltola–Valli 2007,180-181.) Tässä tutkimuksessa näin syvällinen analysointi ja prosessointi ei mielestäni ollut tarpeellista. Nuorten mielipiteet kerättiin anonyyminä ja käsiteltiin kokonaisuutena. Aineistonkeruulla oli tarkoitus löytää Sallan houkuttelevuustekijöitä koululaisten näkökulmasta. Yksityiskohtainen ja syvällinen analyysi yksilöiden lähtökohdista ei täten ollut tutkimuksen kohteena. Tutkimuksen lähtökohtana oli selvittää nuorten näkemyksiä heidän asuinpaikkakuntansa pohjalta eikä pohtia aineistoa eri kasvatuksellisten tai sosiaalisten taustojen näkökulmasta. Kappaleessa 8.3 esitetään jatkotutkimusehdotus tutkimukselle koululaisten kasvuympäristön ja vanhemmilta saatujen asenteiden vaikutuksesta vastauksiin, mutta opinnäytetyön rajauksen ja aihealueen takia sitä ei tässä kyseisessä työssä ollut syytä tehdä.

Lomakkeen sisällöstä keskusteltiin ylä- ja alakoulun rehtoreiden Outi Kettusen (2014) ja Birgitta Ikkäläisen (2014) kanssa sekä Sallan liikunta- ja nuorisotoimenjohtaja Petteri Salmijärven (2014) kanssa. Kaikki kolme olivat yksimielisiä siitä, että tämän ikäisiltä nuorilta ehdottomasti paras tapa saada luotettavia vastauksia on yksilösuorituksena täytettävä lomake. Kyselyillä kerättävä tieto oli alkupe- räisen suunnitelman mukaan tarkoitus suorittaa sähköisesti koulun tietokone- luokassa. Tällöin jokainen oppilas saisi vastata syöttämällä vastaukset suoraan sähköiseen lomakkeeseen. Epävakaan verkkoyhteyden takia päädyttiin paperi- lomakkeisiin. Sähköisen lomakkeen etuna olisi ollut se, että vastausvaihtoehtoja ei olisi voinut antaa liikaa, jolloin todennäköisesti hylättyjä lomakkeita ei olisi tullut. Toisaalta kyselyt olivat luotettavampia, koska niihin vastattiin yksilöinä, mutta toisaalta valmiit vastausvaihtoehdot johdattelevat tiettyihin vastauksiin. Avoin vastausvaihtoehto oli joka kysymykseen, mutta niitä käytettiin lähinnä haaveammatin mainintaan. Tutkijan läsnäolo antaa vastaajille mahdollisuuden kysyä tai tarkentaa kysymyksiä. (Aaltola–Vallila 2007, 107).

Työpajojen luotettavuutta voidaan pohtia siltä kannalta, että tutkija antoi vinkke- jä ja kannusti oppilaita työpajoissa, johon ryhmät eivät ilman apua saaneet tar- tuttua kiinni. Koululaisilta haluttiin saada henkilökohtaisia näkemyksiä ja ehdo- tuksia, jolloin ryhmän paine, ryhmänjohtajat tai muiden oppilaiden mielipiteet ja asenteet eivät vaikuttaisi vastauksiin. Murros- ja teini-ikäiset saattavat myös heittää tilanteen leikiksi, jos toimivat ryhmässä, jolloin vastausten luotettavuus on tulkinnanvaraista. Tämä oli riskinä työpajoissa, joissa oppilaat saivat ideoida ryhminä kotikylänsä houkuttelevuutta. Lähes kaikki ryhmät suhtautuivat tutki- mukseen asiallisesti, joten kehitysehdotuksia voidaan pitää käyttökelpoisina ja luotettavina.

Opinnäytetyön tekijänä oma subjektiivisuuteni oli myös tärkeää huomioida tulos- ten luotettavuutta arvioitaessa. Olen matkailualan opiskelija ja lisäksi minulla on pitkä työkokemus matkailualalta tutkimuksen kohteena olevassa kunnassa. Matkailualan osaaminen ja matkailumyönteisyys saattaa luoda subjektiivista otetta tutkimukseen. Tutkimuksen aineistona olevista oppilaista jotkut ovat ystä- vieni lapsia, mutta sen ei voida olettaa vaikuttavan tuloksiin, koska kyselyissä ei ollut niin sanotusti oikeita vastauksia. Tämä tuotiin esille ennen kyselyiden al-

kua: *Oikeita vastauksia ei ole, älkää kysykö vierustoverilta neuvoa, vastatkaa täysin oman näkemyksenne mukaan. Kukaan ei näe vastauksia, kukaan ei tiedä mitä juuri sinä vastasit.* Ohjeistus oli lyhyt, mutta selkeä. Työpajoissa sen sijaan kuljin ryhmien keskellä, autoin alkuun ja ohjeistin miettimään samoja kysymyksiä kuin kyselyssäkin: *Mitä Sallassa pitäisi olla? Kauppoja? Harrastuksia? Mitä haluaisitte Sallaan, jos se voisi olla mitä vain?* Tämän luotettavuutta voidaan tulkita niin, että julisteet olisivat saattaneet olla tyhjiä papereita ilman apua. Avustuksellani oppilaat pääsivät vauhtiin ja innostuivat tuomaan esille omia toiveitaan, vaikka pieniä ärsykeitä pitikin käyttää tehtävän ohjeistuksen selkeyttämiseksi.

7 POHDINTA

Koululaisten näkemykset kotipaikkakunnastaan olivat hyvin yhteneväisiä iästä riippumatta ja tästä syystä tuloksia ei jaoteltu iän mukaan. Sallaan jäämistä pidettiin epätodennäköisenä opiskelu- ja työtilanteen takia. Halu asua suuremmalla paikkakunnalla oli nähtävissä tuloksista, mutta paluu Sallaan joskus tulevaisuudessa oli myös vaihtoehtona useiden koululaisten mielestä. Tuloksien pohjalta voidaan olettaa, että peruskoulun neljällä viimeisellä luokalla olevat nuoret kaipaavat sosiaalista elämää, lisää ihmisiä, palveluita ja tekemistä. Luonnon tarjoama omaehtoinen harrastelu, kalastus ja metsästys tai marjastus ovat nuorille itsestänselvyyksiä, koska he ovat asuneet koko ikänsä samoissa maisemissa. Kahvilakulttuurin luomisella, seurusteluravintoloiden ja toiminnallisten tapahtumien, kuten erilaisten kerhojen ja leirien kehittämällä lisättäisiin kunnan houkuttelevuutta. Sallan kirkonkylä sijaitsee kymmenen kilometrin päässä Sallatunturin matkailukeskuksesta. Hiihtokeskus, kylpylä ja liikuntakeskus sijaitsevat tunturissa. Näiden harrastusmahdollisuuksien saavutettavuus julkisen liikenteen käytännössä puuttuessa kokonaan, on ajokortittomille nuorille vaikeaa. Kirkonkylän ja tunturin välillä ei ole myöskään pyörätietä.

Työpaikkoja tarvitaan lisää, mikäli mielitään säilyttää syrjäseudut asuttuina ja tukea palveluiden säilymistä. Yhtä lailla opiskelumahdollisuuksien tarjonnan laajentaminen pieniin kuntiin mahdollistaisi nuorten jäämisen kotipaikkakunnalleen sekä edesauttaisi muuttoliikettä myös etelästä pohjoiseen. Monet koulunsa päättävistä nuorista haluaa luonnollisesti käydä kokeilemassa siipiään muualla Suomessa tai ulkomailla, mutta paluu perustamaan perhettä ja asettumaan elämään pieniin kuntiin pitäisi olla myös heille vaihtoehto. Koulutuksen muuttaminen monimuotoiseksi ja etenkin etäopiskelun mahdollisuudet tuovat opiskelupaikat kaikkien ulottuville. Voidaan kuitenkin pohtia, että onko ammattioppilaitosten tai korkeakoulujen lisääminen enää valtion ja kuntien prioriteettien kärjessä, ja onko Sallan kunnalla halukkuutta ja varallisuutta sijoittaa uusiin koululaitoksiin. Kuitenkin peruskoulunsa päättävillä, vielä alaikäisillä nuorilla hakeutuminen jatkokoulutukseen toiselle paikkakunnalle on karua. Itsenäistyminen jo viisitoistavuotiaana sopii joillekin, mutta kaikki eivät ole kypsiä vielä siinä iässä muuttamaan pois kotoa. Etäopiskelun kehittyminen vaikuttaa enemmän aikuis-

opiskeluun, koska teini-ikäisen omaehtoinen ja itsenäinen etäopiskelu ei välttämättä vielä onnistu. Ammatillista koulutusta tarjoavan oppilaitoksen saaminen Sallaan hidastaisi poismuuttoa ja lisäisi tulomuuttoa. Lisäksi voidaan olettaa, että perheiden hyvinvointi lisääntyisi nuorten saadessa kasvaa täysi-ikäisyyteen saakka tutussa ympäristössä, oman perheen tukiverkoston keskellä. Oppilaitos houkuttelisi Sallaan opiskelijoita myös muilta paikkakunnilta, lisäisi opiskelijasuuntojen tarvetta ja lisäisi elinvoimaisuutta. Etätyön lisääntyminen saattaa myös parantaa työmahdollisuuksia syrjäseuduilla, mutta palveluiden siirtyessä ulottumattomiin, ei etätyöläinenkään pysy hengissä.

On ymmärrettävää, että tämän hetkisen tilanteen perusteella koululaiset näkevät tulevaisuutensa Sallassa melko epävarmana. Työttömyystilastot puhuvat karua kieltään ja jokaisen lähipiirissä on ihmisiä, jotka ovat työttömiä, pendelöivät tai ovat joutuneet muuttamaan töiden perässä toiselle paikkakunnalle. Tällainen tilanne yhdistettynä sekavaan maailmantilanteeseen, iän ja itsenäistymisen tuomien mielen ailahteluiden lisäksi, ei maalaa tulevaisuutta kovinkaan ruusuiseksi. Tutkimuksessa esille tulleita näkemyksiä ja mielipiteitä voidaan kuitenkin pitää olosuhteet huomioiden yllättävänkin positiivisina. Lähes puolet vastaajista uskoo, että Sallassa on kymmenen vuoden päästä vain työttömiä ja vanhuksia, mutta kuitenkin lähes neljännes ennustaa paikkakunnalle virkeää matkailukeskusta, kirkonkylää sekä lapsiperheitä. En osaa sanoa – vastausvaihtoehtoa käytettiin kautta linjan yllättävän paljon. Siihen voi hakea syytä aiheen vaikeudesta tai tulevaisuuden näkymien epävarmuudesta. Monet aikuisetkaan eivät osaa hahmottaa tulevaisuuttaan vuosikymmenen päähän.

Positiivista tulevaisuudennäkymää kuvaa, että peruskoulun jälkeen 80 % vastaajista suunnitteli hakevansa opiskelemaan. Yllättävän suuri joukko ilmoitti haluavansa asua Sallassa, jos töitä olisi tarjolla. Yhtä suuri joukko ei halua muuttaa Sallasta pois ollenkaan kuin haluaa palata paikkakunnalle asuttuaan ensin muualla. Näissä vastauksissa näkyi ikäjakauma siten, että nuorempien vastauksissa oli enemmän Sallaan jäämään haluavia kuin vanhemmissa. Toinen ikäjaossa selkeästi esille tuleva piikki oli vastauksissa tapahtumatarjontaa koskien. Yhdeksäsluokkalaisista suurin osa vastasi tähän en osaa sanoa -vaihtoehtoon. Tästä voi vetää johtopäätöksen, että olemassa olevat tapahtumat eivät palvele

tätä ikäluokkaa tai he ovat siinä iässä, että Sallassa järjestetyt tai tapahtumat eivät ylipäänsä saisi heitä innostumaan.

Näkymät kymmenen vuoden päähän ovat 11-16-vuotiaille melko kaukaiset. Silloin vastanneet ovat täysi-ikäisiä, nuoria aikuisia, joista osa on työelämässä ja osa vielä opiskelee. Pojat ovat ehkä juuri päässeet armeijasta ja miettivät mihin ryhtyvät. Nyt vallalla olevat näkemykset ja mielipiteet saattavat muotoutua iän karttuessa. Luonnossa liikkuvat ja harrastavat nuoret todennäköisemmin toivovat työllistyvänsä Sallassa. Kalastusta ja metsästystä harrastavat nuoret kokevat luonnonläheisyyden elinehdokseen ja muuttaminen kaupunkiin saattaa tuntua pelottavalta, turvattomalta ja vastenmieliseltä. Sallan parhaita puolia valittaessa nousivat perhe ja ystävät selkeästi ylivoimaiseen johtoon. Nuorten suhde lapsuudenkotiin ja ystäviin on luultavasti erilainen peruskoulun päättämisen jälkeen. Osa on rohkeita ja uskoo saavansa uusia ystäviä mihin tahansa he muuttavatkin, mutta ujoille ja sosiaalisesti rajoittuneimmille yksilöille kotipaikkakunnalta pakkomuutto voi olla ahdistavaa ja mahdotontakin. Monet erilaiset tulevaisuuden visiot ja strategiat, kuntauudistukset ja kaivosten tai muun teollisuuden rakentaminen eivät toteudu hetkessä. Muutos tapahtuu hiljalleen, mutta mihin suuntaan, on päättäjien käsissä.

Lisääkö matkailun kasvu muiden palveluiden määrää? Tähän kysymykseen oli mahdollisuus vastata halutessaan kaikki vaihtoehdot, mutta yksikään vastaajista ei niin tehnyt. Suurin osa valitsi ruoka- ja vaatekaupan sekä ravintolan. On selvää, että matkailija syö ja käy kaupassa, mutta sen laajempaa merkitystä ei välttämättä ole helppo hahmottaa. Matkailu käsitetäänkin monesti kasvattamaan vain matkailutoimijoiden tiliä, vaikka välitöntä matkailutuloa tulee käytännössä kaikista liiketoimintaa harjoittavista palveluista, joita tarjolla on.

Elinvoimaisuuden lisäämiseksi Sallan on löydettävä omat vahvuudet ja yksilöllisyys ja lähdettävä tietoisesti markkinoimaan ja kehittämään niitä. Tällä tavalla uudistutaan ja turvataan työllisyyden kasvu sekä elinkeinojen kannattavuus ja näkyvyys. On nostettava esiin alueen kärkiosaaminen ja paikallisuuden arvostus ja pyrittävä yhteistyöllä kohti päämäärää lannistumatta. Yksittäisilläkin houkuttelevuustekijöillä voidaan houkutella Sallaan lisää väkeä. Mikäli jatko-

opintomahdollisuuksia ei saada lisättyä, suuntaavat nuoret toisille paikkakunnille opiskelemaan. Työllisyystilanteen paranemisen myötä he saattavat kuitenkin palata Sallaan. Mikäli näin ei käy, tulee osaavaa ja paikallisuutta arvostavaa työvoimaa houkutella muualta. Tuloksien pohjalta voidaan päätellä, että useat paikalliset nuoret ovat halukkaita palaamaan opintojensa jälkeen takaisin kotipaikkakunnalleen, mikäli työtilanne sen mahdollistaa. Elinvoimaisuuden kasvatamiseen tulee pyrkiä toimialojen ja yksittäisten houkuttelevuustekijöiden kehittämisellä, jotta työllisyys saadaan kasvuun. Työllisyyden kasvun myötä palveluiden määrä kasvaa ja elinvoimaisuus vahvistuu.

Elämisen turvallisuus, ympärillä oleva tila ja puhdas luonto ovat tälle väestönosalle äärimmäisen tärkeitä asioita. Silläkin uhalla, että perheiden yhteinen aika kärsii palveluiden sekä työpaikkojen siirtyessä etäämmälle ja työ- ja koulupäivien venyessä epäinhimillisen pitkiksi, syrjäseutuja rakastavat ihmiset sinnittelevät pienissä kunnissa. Rauhallinen elämäntyyli ja luonnonläheisyys voittaa taistelun lyhyitä välimatkoja vastaan, mutta kuinka kauan? Palveluiden karatessa aina vain kauemmas, vaihtoehdot vähenevät. Uskoa siihen, että valtio ja kunta haluavat tukea syrjäseutujen elinvoimaisuuden kasvua ja peruspalveluiden saatavuutta, ei pidä tukahduttaa.

Kunnan elinvoima nähdään jatkuvana uudistumiskyynä. Taloudellinen sekä yhteiskunnallinen toimivuus takaa yksilön hyvinvoinnin. Uudistumiskyvyn tunnistaminen ja edistäminen on elinvoimaisuuden tae. (Sallinen 2011.) Jo aiemmin tässä työssä käsittelin Asko Suikkasen (2014) ajatuksia, joiden mukaan kunta-kohtainen elinvoimaisuuspolitiikka on elinehto kilpailukyvyn ylläpitämiselle. Valtion tulee antaa kunnille enemmän itsemääräämisoikeutta, jolloin innovatiivisten toimintaympäristöjen luominen mahdollistuu. Yrittäjyyden, palveluiden ja uusien toimialojen tukeminen ja kasvu mahdollistaa myös tämän päivän nuorten tulevaisuuden Sallassa.

Mielestäni opinnäytetyön tavoitteet saavutettiin. Tavoitteina oli selvittää minkälaisilla keinoilla peruskoulun päättävät nuoret houkuteltaisiin jäämään Sallaan tai palaamaan paikkakunnalle jatko-opintojen jälkeen. Tavoitteina oli saada kerättyä aineistoa, josta voidaan nostaa konkreettisia kehitysehdotuksia Sallan

elinvoimaisuuden kasvattamiseksi. Töiden ja opintojen lisäksi nuoret kaipaavat tekemistä tylsistymisen estämiseksi ja paikkakunnan yleisen viihtyvyyden ja vireyden lisäämiseksi. Koululaisten valinta jäädä tai palata Sallaan mahdollistetaan ainoastaan elinkeinoja ja palveluita kehittämällä ja näin syntyvien työpaikkojen tarjonnalla. Yrittäjäkasvatus sekä yrittäjyyteen tukeminen kasvattaa työllistymismahdollisuuksia ja auttaa nuoria näkemään laajempia työllistymisvaihtoehtoja. Yrittäjäkasvatuksen lisääminen kouluopetukseen kehittäisi lasten ja nuorten kasvamista yrittäjälähtöiseen ajattelumalliin.

Prosessina opinnäytetyön tekeminen oli mielenkiintoista, mutta välillä asioiden hidaskäynti aiheutti turhautumista. Aikataulullisesti prosessi oli pidempi kuin suunnittelin. Tämä johtui työn ajankohdan osumisesta kesäaikaan, jolloin aineiston keruu koululaisilta ei ollut mahdollista. Aineiston keruu siirtyi syksyyn ja varsinainen prosessi pääsi käyntiin vasta silloin aiheuttaen aikataulun tiukentumisen. Aloittelevana tutkijana kyselylomakkeen laadinta oli haasteellista ja vasta tuloksien analysointivaiheessa tuli esille asioita, mitkä olisi ollut hyvä sisällyttää tiedonkeruuseen. Kaikkea ei kuitenkaan voi mahduttaa samaan opinnäytetyöhön. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyön vaatavuustason ymmärtäminen on osa oppimisprosessia. Aihealueen ollessa monisyinen ja todella mielenkiintoinen, oli alueen rajaaminen hetkittäin tuskastuttavaa. Aihetta olisi voinut syventää ja laajentaa valtavasti, mutta silloin se ei olisi pysynyt opinnäytetyölle asetetuissa vaatimuksissa. Oman asuinkuntani ollessa tutkimuksen kohteena, intohimo aiheen perinpohjaista tutkimista kohtaan kasvoi jatkuvasti, ja haastoi samalla varmistamaan toistuvasti objektiivisuuden säilyttämisen.

8 TULOKSIEN HYÖDYNTÄMINEN JA JATKOKEHITTÄMINEN

8.1 Tuloksien hyödyntäminen

Toimeksiantaja odottaa mielenkiinnolla tuloksia, koska tällaista tutkimusta ei ole aiemmin tehty. Koululaisten vastaukset ovat merkityksellistä tietoa muuttoliikkeen syiden ymmärtämiseksi. Konkreettisten houkuttelevuustekijöiden lisäämisellä voidaan kasvattaa koko kunnan elinvoimaisuutta ja turvata tulevaisuutta työikäisen väestön houkuttelemisen paikkakunnalle. Koululaisilta kerätty aineisto oli yllättävän yhteneväistä eri alue- sekä Sallan omien strategioiden kanssa. Työpajoissa annettiin koululaisille täysi vapaus ideoida Sallaan mitä tahansa. Ehdotukset olivat kuitenkin realistisia ja koskivat lähinnä harrastus- ja ostosmahdollisuuksien parantamista sekä laajemman opintotarjonnan sekä työpaikkojen saamista Sallaan. Toteutuessaan ehdotuksien voidaan olettaa lisäävän Sallan houkuttelevuutta ja kasvattavan kunnan elinvoimaisuutta. Elinvoimaisuuden kasvu ja ylläpitäminen takaa Sallan kunnalle valoisan tulevaisuuden. Seuraavassa luvussa esitellään jatkokehitysehdotuksia aineiston pohjalta oman tulkintani mukaisesti ja kerrotaan jo vireillä olevista kehittämistoimenpiteistä, jotka liittyvät olennaisesti kerättyyn aineistoon.

8.2 Kehitysehdotukset

Työpajoissa tehdyistä julisteista saa hyvän kuvan nuorten ajattelumaailmasta. Pikaruokaketjut ja merkki vaateliikkeet ovat murros- ja teini-ikäisten elämässä houkuttelevuutta lisääviä asioita. Pikaruokala, kahvila ja ravintola edustanevat seurustelu- ja ajanviettopaikkaa, joita Sallan kirkonkylällä ei käytännössä tällä hetkellä ole lainkaan. Ravintoloiden ja kahviloiden kato Sallassa on todella ikävää. Sallassa on tyhjillään olevia, toimintansa lopettaneita ravintoloita. Matkailupitäjänä ja välillisten palveluiden kehittäjänä myös Sallan kirkonkylän ravintolapalveluiden tulisi kehittyä. Sallassa on yksi pizzeria-lounasravintola, mutta imago kasvavana matkailukuntana vaatii kahviloiden ja ravitsemusliikkeiden lisäämistä myös kirkonkylän keskusta-alueelle.

Koululaisten vastauksissa vahvasti esille tullut ostosmahdollisuuksien lisääminen ja suuren kauppakeskuksen perustaminen on jo suunnitteilla, mutta kalliiden ja aikaa vievien hankkeiden toteutus ei tapahdu hetkessä. Sallan kirkonky-

lään sijoittuva Rajakauppakeskus Laplandia Centerin kaavamuutos hyväksyttiin kunnanhallituksessa kesällä 2014, rakentaminen on tarkoitus aloittaa vuonna 2015 ja keskuksen arvioidaan olevan lopullisesti valmis vuonna 2020. Keskuksen tarpeellisuutta on perusteltu etenkin venäläisen ostovoiman lisääntymisellä. Rajakauppakeskus toimisi samalla tiedollisena palvelupisteenä, jossa hoidettaisiin myös muun muassa viisumiasioita. (Yle 2013b.)

Harrastusmahdollisuuksien lisäämiseen liittyen kunnanvaltuusto teki elokuun lopulla päätöksen hyväksyessään keilahallin rakentamisen Sallaan. Hallin rakentaminen aloitetaan jo vuoden 2014 lopulla. (Salla 2014g.) Laskettelukeskuksen kehittämistä esitettiin monissa koululaisten tekemissä julisteissa. Sallatunturi 2020 –kehittämishjelma pitää sisällään nykyisen laskettelukeskuksen laajentamista naapuritunturiin ja hiihtokeskuksen kehittämisen alppihiihdon valmennuksen markkinajohtajaksi (Salla 2014h.) Ratsastuskoulua toivottiin työpajoissa askarrelluissa julisteissa. Ratsastustoiminnan perustamisen lähtökohdat ovat hyvät. Sallassa olisi hevosten laiduntamiseen tilaa ja maastoratsastusolosuhteet ovat vertaansa vailla. Ratsastuskoulu palvelisi myös matkailijoita sekä lähikuntien asukkaita. Työpajojen tuloksissa oli kulkuyhteyksien parantaminen houkuttelevuuden lisäämiseksi keskeisessä osassa. Lentokoneita, junia, autoja ja jopa laiva löytyi julisteista, joilla kuvattiin tulevaisuuden Sallaa. Julkisen liikenteen kehittäminen on edellytys ihmisten liikkuvuuden lisäämiseksi ja Sallan saavutettavuuden parantamiseksi. Huvipuiston perustaminen Sallaan saattaa olla hieman epätodennäköistä vaihtelevien sääolojen takia. Monipuolinen eri ikäisiä palveleva vapaa-ajanviettokekus olisi sen sijaan suosittu kohde. Leikkipaikkojen ja ”muksuparkkien” kehittäminen lisäsi Sallan houkuttelevuutta etenkin lapsiperheiden näkökulmasta katsottuna.

Opiskelumahdollisuuksien parantaminen Sallassa oli koululaisten vastausten ja ehdotusten perusteella tärkein yksittäinen kehittämiskohde. Ammatillista koulutusta tarjoavan oppilaitoksen saaminen Sallaan olisi todella kannattavaa ja kauskantoista toimintaa. Sallassa on lukio, jossa toimii myös rajalukio. Tarjonnan kasvattaminen sisältämään myös mahdollisuuden ammatilliseen koulutukseen helpottaisi nuorten päätöksentekoa jatko-opinnoista. Paikalliset yritykset voisivat tarjota työharjoittelupaikkoja opiskelijoille ja alueen eri toimijoihin tutustuminen

edesauttaisi työmahdollisuuksia omalla kotipaikkakunnalla. Nuorten ei tarvitsisi muuttaa pois kotoa vielä teini-iässä, joka mahdollistaisi nuorten kypsymisen aikuisikään tutussa ja turvallisessa kasvuympäristössä. Ihanteellisessa tapauksessa Sallaan voisi syntyä kokonainen koulukeskittymä, jossa tarjonnassa olisi peruskoulu, lukio, rajalukio sekä ammattilukio tai ammatillinen oppilaitos. Kuntaan hakeutuisi myös ulkopaikkakuntalaisia opiskelijoita, joka olisi enemmän kuin tervetullutta. Opiskelija-asuntoja rakennettaisiin lisää, julkista liikennettä kehitettäisiin ja kunnan väestömäärä lähtisi nousuun. Koulutustarjontaa voisi olla esimerkiksi matkailu-, hoito- tai liikunta-aloilla.

Työvoimakoulutuksella voidaan kouluttaa ja työllistää työttömiä. Työvoimakoulutuksesta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö ja sen tarkoituksena on työttömyyden vähentäminen sekä työmarkkinoiden toimivuuden edistäminen. Koulutustarjonnan lisäämisen toteuttaminen vaatii opetus- ja kulttuuriministeriön päätöstä. Oppilaitosten rahoituksesta vastaavat valtio ja kunnat yhdessä. Suomen sivistyksellisten oikeuksien mukaan julkisvallan on turvattava jokaiselle kansalaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada koulutusta kykyjensä ja tarpeidensa mukaan sekä pystyä kehittämään itseään varattomuuden sitä estämättä. (OPM 2014.) Digitalisoituminen lisää erilaisten verkko-opintojen suorittamista, jolloin oppilaitoksia enenevässä määrin vähennetään eikä lisätä. Toisaalta se mahdollistaa opiskelun työn ohessa sekä välimatkoista huolimatta. Lähiopetus on kuitenkin tärkeää etenkin nuorille, joille itsenäinen kouluttautuminen ei vielä ole riittävän motivoivaa. Nuori opiskelija tarvitsee tukea, vuorovaikutusta ja perään katsoamista opinnoissaan aivan eri tasolla kuin aikuinen, jotta koulu ei jää kesken, joka taas pahentaa syrjäytymisriskiä.

Nuorten syrjäytyminen on melko uusi ongelma. Aiemmin syrjäytymisellä tarkoitettiin tietyille aikuisväestölle kasautuneita ongelmia, kuten päihde- ja mielenterveysongelmaiset, jotka putosivat yhteiskunnan normien ulkopuolelle. Ikääntyvä väestö on synnyttänyt käsitteen nuorisosyrjäytymisestä, koska nuorison työpanosta tarvitaan entistä enemmän ikääntyvän väestön eläköityessä. Koulutuspoliittisesti onkin hyvin ristiriitaista, että vaikka nuorisotakuun tarkoitus on turvata kaikille nuorille koulutuspaikka, aloituspaikkoja vähennetään jatkuvasti varsinkin ammatillisesta koulutuksesta. Nuorisotakuulla tarkoitetaan sitä, että jokai-

selle alle 25-vuotiaalle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan töitä, työharjoittelua tai opiskelupaikkaa kolmen kuukauden sisällä työttömäksi joutumisesta. Peruskoulunsa päättävälle taas tarjotaan paikka lukiossa tai ammatillisessa oppilaitoksessa. (Ronkainen 2013, 1, 8).

8.3 Jatkotutkimusehdotus

Tässä kappaleessa käsiteltävä osio olisi ollut todella mielenkiintoista tutkia tarkemmin ja se tarjoaakin hyvän aiheen jatkoselvitykselle. Kuinka paljon vastauksiin liittyy koululaisen, lapsen tai nuoren sidosryhmät? Ovatko yrittäjien lapset innostuneita yrittäjyydestä vai eivät missään nimessä seuraisi vanhempiensa jalanjalkia? Vaikuttaako vanhempien koulutustausta lapsen opiskelupaikan valintaan? Tartuttavatko matkailualalla työskentelevät vanhemmat matkailutuntemusta myös lapsilleen? Mikä on asuinsijainnin merkitys matkailun vaikutuksien ymmärtämiseen? Se, asuvatko lapset matkailukeskuksessa, kaukana siitä tai asutaanko vaikkapa rajanylityspaikan läheisyydessä, vaikuttaa lasten kohtaamiin matkailijoiden kanssa. Samoin on harrastusten kanssa. Mikäli lapset käyvät harrastamassa matkailukeskuksessa he tapaavat todennäköisemmin matkailijoita kuin ne, jotka eivät kulje harrastuksien takia matkailijoiden suosimilla alueilla. Matkailualalla toimivien vanhempien lapset kohtaavat myös sesonkien aiheuttamaa työttömyyttä, lomautuksia sekä huippusesongin aikaan jatkuvasti työssä olevia vanhempia. Miten tämä vaikuttaa lasten asenteisiin heidän suunnitellessaan omaa tulevaisuuttaan? Tämä on tutkimusaiheena kiinnostava, mutta kaikkea ei voi mahduttaa samaan opinnäytetyöhön. Lisäksi aihe on enemmän sosiaalipsykologinen kuin matkailusidonnainen.

LÄHTEET

- Aaltola, J – Valli, R. 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Kokkola: Ps-kustannus.
- Aspholm, P. 2014. Matkalle Sallaan ry. Matkailukoordinaattori Paula Aspholmin puhelinhaastattelu 3.10.2014.
- Bell, S. – Tyrväinen, L. – Sievänen, T. – Pröbstl, U. – Simpson, M. 2007. Outdoor Recreation and Nature Tourism: A European Perspective. Osoitteessa <http://www.livingreviews.org/lrlr-2007-2>. 8.10.2014.
- Hirsjärvi, S. – Remes, P. – Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Immonen, A. 1998. Sallan tulevaisuus nuorten silmin. Sallalaisten yhdeksäsluokkalaisten näkemyksiä kotikunnastaan ja sen tulevaisuudesta. Selvitys. Lapin yliopisto: Yhteiskuntatutkimuksen laitos.
- Ikäläinen, B. 2014. Sallan kirkonkylän koulu. Rehtori Birgitta Ikäläisen haastattelu 20.8.2014.
- Jokela, E. 2014. Sallan Sota- ja Jälleenrakennusajan museon museopas Elina Jokelan puhelinhaastattelu 3.10.2014.
- Kemijärvi 2014. Opiskelijalle. Osoitteessa <http://www.kemijarvi.fi/ilo2>. 11.8.2014.
- Kettunen, O. 2014. Sallatunturin koulu. Rehtori Outi Kettusen haastattelu 20.8.2014.
- Kinnunen, A-M. 2011. Luovuuden lähteillä Luovat ammattilaiset haja-asutusalueilla. Opinnäytetyö. Oulun seudun ammattikorkeakoulu: Viestinnän koulutusohjelma. Osoitteessa https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/27705/Kinnunen_Ana_Maija_2011.pdf?sequence=1. 13.9.2014.
- Kunnat 2014. Tilastot. Kunnan kustannusrakenne. Nettokäyttökustannukset. Salla. Osoitteessa <http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/tilastot/kustannusrakenne/Sivut/default.aspx#anchor-details>. 14.10.2014.
- Kuusamo 2014. Koulutus ja opiskelu. Osoitteessa <http://www.kuusamo.fi/Resource.phx/sivut/sivut-kuusamo/opiskelu/index.htm>. 11.8.2014.
- Kääriäinen, T. 2014. Sallan poropuisto. Toimitusjohtaja Tuija Kääriäisen puhelinhaastattelu 3.10.2014.

- Lapin Kansa 2014. Lapin väki vähenee, mutta paranevatko pidot? 31.7.2014. Osoitteessa http://www.lapinkansa.fi/cs/Satellite?c=AMArticle_C&childpagename=LKA_newssite%2FAMLayout&cid=1194829552141&p=1194613395268&pagename=LKAWrapper. 15.8.2014.
- Lapinhetki 2014. Sallan kannattaa uskoa rajalukioon. 1.11.2014. Osoitteessa http://www.lapinhetki.fi/cs/Satellite?c=AMArticle_C&childpagename=LKA_newssite%2FAMLayout&cid=1194774963496&p=1194628255775&packedargs=packedargs%3Dsectionpage%253DMielipide%2526assetname%253DSallan%252Bkannattaa%252Buskoa%252Brajalukioon&pagename=LKAWrapper&rendermode=previewnoinsite. 14.9.2014.
- Lappi 2014a. Lapin liitto. Tilastot ja julkaisut. Lappi lukuina. Osoitteessa http://www.lappi.fi/lapinliitto/c/document_library/get_file?folderId=931431&name=DLFE-16377.pdf 4.10.2014.
- Lappi 2014b. Lapin liitto. Tilastot ja julkaisut. Matkailu. Salla. Osoitteessa http://www.lappi.fi/lapinliitto/julkaisut_ja_tilastot/matkailu. 2.6.2014.
- Lappi 2014c. Lapin liitto. Lappi-sopimus. Maakuntaohjelma 2014-2017. Osoitteessa http://www.lappi.fi/lapinliitto/c/document_library/get_file?folderId=26465&name=DLFE-23796.pdf. 12.8.2014.
- Lappi 2014d. Lapin liitto. Lapin matkailutilastollinen vuosikirja. Osoitteessa http://www.lappi.fi/lapinliitto/c/document_library/get_file?folderId=20782&name=DLFE-11816.pdf. 3.10.2014.
- Lappi 2014e. Lapin matkailustrategia. Osoitteessa http://www.lappi.fi/lapinliitto/c/document_library/get_file?folderId=21330&name=DLFE-9293.pdf. 17.7.2014.
- Lappi 2014f. Lapin liitto. Tilastot ja julkaisut. Väestö. Muuttoliike Lapin seutukunnissa kunnittain iän mukaan 31.12.2010. Osoitteessa <http://www.lappi.fi/lapinliitto/195>. 4.10.2014.
- OPM 2014. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Koulutus. Osoitteessa <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/?lang=fi>. 4.10.2014.
- OPM 2014b. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Koulutus. Koulutuspolitiikka. Osoitteessa <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/?lang=fi>. 4.10.2014.
- Raja 2014. Rajavartiolaitos lukuina. Tilastoja Rajavartiolaitoksen suoritteista. Henkilöiden rajanylitykset itärajalla. Osoitteessa http://www.raja.fi/download/52028_rajanylitystilasto_2014.pdf?48128b7f473dd188. 2.6.2014.

- Rannikko, P. 2014. Helsingin Sanomat pääkirjoitus. Maaseutu ei tyhjene, vaikka väki tilastoissa vähenee. 10.10.2014. Osoitteessa <http://www.hs.fi/ paakirjoitukset/a1412825870578>. 13.10.2014.
- Ronkainen, M. 2013. Nuoret ja syrjäytyminen Itä-Suomessa. Mikkelin ammattikorkeakoulu: A: Tutkimuksia ja raportteja. Osoitteessa https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/55484/URNI_SBN9789515883674.pdf?sequence=1. 17.10.2014.
- Rovaniemi 2014. Koulutus ja opiskelu. Osoitteessa <http://www.rovaniemi.fi/fi/ Palvelut/Koulutus-ja-opiskelu>. 11.8.2014.
- Salla 2014a. Sallan kunta. Sallan kuntastrategia 2015. Osoitteessa http://www.salla.fi/ Kunnan_strategiat. 31.6.2014.
- Salla 2014b. Sallan kunta. Perustietoa kunnasta. Osoitteessa http://www.salla.fi/Perustietoa_kunnasta. 13.8.2014.
- Salla 2014c. Salla erämaassa. Kulkuyhteydet. Osoitteessa <http://loma.salla.fi/fi/kulkuyhteydet/>. 13.8.2014.
- Salla 2014d. Sallan kunta. Kunnan strategiset suunnitelmat. Salla2020 – matkailun kehittämissuunnitelma. Osoitteessa http://www.salla.fi/ Kunnan_strategiat. 13.6.2014.
- Salla 2014f. Salla erämaassa. Osoitteessa <http://loma.salla.fi/fi/>. 1.7.2014.
- Salla 2014g. Sallan kunta. Esityslista ja pöytäkirjat. Kunnanvaltuusto. Keilahallin rakentaminen. Osoitteessa <http://www.salla.fi/kokousasiakirjat/kv/2014/27081600.0/frmtxt44.htm>. 3.10.2014.
- Salla 2014h. Sallan kunta. Sallatunturi 2020 –kehittämissuunnitelma. Osoitteessa http://www.salla.fi/Sallatunturi_2020_kehittamissuunnitelma. 3.10.2014.
- Sallan brändistrategia 2007. Mainostoimisto Tequila. Materiaali saatu lainaksi Sallan matkailukoordinaattori Paula Aspholmita 1.8.2014.
- Sallan työvoimatoimisto. Tem työnvälitystilasto Salla elokuu 2014. 14.10.2014
- Sallatunturi 2014. Sallatunturin tuvat. Kartat ja kulkuyhteydet. Osoitteessa <http://www.sallatunturi.com/fi/sallasta/kartta/>. 10.9.2014.
- Sallinen, S. 2011. Elinvoimainen kunta. Kuntaliitto. Uusi kunta 2017. Osoitteessa http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/aek/ elinkeinopolitiikka/Documents/Elinvoimainen_kunta.pdf. 5.11.2014.
- Salmijärvi, P. 2014. Sallan kunta. Sallan liikunta- ja nuorisotoimenjohtaja Petteri Salmijärven haastattelu 20.8.2014.

Sokli 2014. Osoitteessa <http://www.sokli.fi/>. 15.8.2014.

Suikkanen, A. 2014. Tieto ja tahto alueen elinvoimaisuuden takana. Osoitteessa http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20140527Alueja/19_Suikkanen.pdf. 25.8.2014.

SII 2014. Lapin luonnonsuojelupiiri. Luonto ja ympäristö. Soklin kaivosohanke. Osoitteessa <http://www.sll.fi/lappi/toiminta/luonto-ja-ymparisto/soklin-kaivosohanke-1>. 3.10.2014.

Tapaninen, M. 2010. Kuntalehti 15.12.2010. Osoitteessa <http://www.kuntalehti.fi/Kuntalehti/arkisto/2010/18/Sivut/2010-18-lappi.aspx>. 13.8.2014.

Tem 2014a. Suomen matkailustrategia. Osoitteessa https://www.tem.fi/files/27053/Matkailustrategia_020610.pdf. 11.8.2014.

Tilastokeskus 2014a. Kunnat. Kuntien avainluvut. Salla. Osoitteessa <http://tilastokeskus.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/732.html>. 13.10.2014.

Tilastokeskus 2014b. Virsta. Tilastollinen tiedonkeruu. Osoitteessa <http://www.stat.fi/virsta/tkeruu/>. 1.8.2014.

Yle 2013a. Uutiset. Salla sulkee kaikki kyläkoulunsa. 14.11.2013. Osoitteessa http://yle.fi/uutiset/salla_sulkee_kaikki_kylakoulunsa/6934577. 11.7.2014.

Yle 2013b. Uutiset. Sallan rajakauppakeskuksen teko voi alkaa jo vuoden päästä. 26.11.2013. Osoitteessa http://yle.fi/uutiset/sallan_rajakauppakeskuksen_teko_voi_alkaa_jo_vuoden_paasta/6954225. 3.10.2014.

Yliniemi, P. 2014. Lapin matkailun haasteet. 28.2.2014. Osoitteessa https://www.tem.fi/files/38976/Pertti_Yliniemi_Ruka_28022014.pdf. 11.8.2014.

LIITTEET

Liite 1. 1 (7)

KYSELYLOMAKE

Opinnäytetyöhön liittyvä kysely, Sallan kirkonkylän koululla 1.-2.9.2014.

Sallan tulevaisuus ja houkuttavuus koululaisten näkökulmasta

Salla Karhumaa

Arvoisat Sallan 6.-9. -luokkien oppilaat.

Opiskelen Lapin ammattikorkeakoulussa matkailua ja teen opinnäytetyötä eli opintojeni lopputyötä Sallan kunnalle.

Tällä kyselyllä yritän selvittää, miten te näette omat työmahdollisuutenne sekä oman kotikylänne tulevaisuuden. Vastaukset annetaan nimettöminä, joten en tiedä kuka vastasi mitään.

Vastaaminen on vapaaehtoista ja vanhempanne ovat saaneet Wilman kautta tiedotteen kyselystä.

Jos jokin kysymys tuntuu vaikealta, kysykää minulta neuvoa.

Kyselyn jälkeen pidämme pienen työpajan, johon kaikki ovat tervetulleita mukaan!

Suuresti kiittäen,

Salla

Liite 1. 2 (7)

1. Olen tyttö poika

2. Olen vuosiluokalla. Ympyröi oikea vaihtoehto.
6. 7. 8. 9.

3. Mikä on parasta Sallassa? Voit valita 1-2 vaihtoehtoa.
 Ystävät ja perhe

 Luonto

 Pienuus ja turvallisuus

 Harrastusmahdollisuudet

 Rauhallisuus ja hiljaisuus

 Ei mikään

 En osaa sanoa

 Muu, mikä?

4. Minkälaisia tapahtumia Sallassa pitäisi olla? Voit valita 1-2 vaihtoehtoa.
 Leirejä

 Musiikkitapahtumia

 Kerhoja ja kursseja

 Urheilutapahtumia

 Tapahtumia on tarpeeksi

 En osaa sanoa

 Muu, mikä?:

Liite 1. 3 (7)

5. Mitä olet ajatellut tehdä peruskoulun jälkeen? Valitse yksi vaihtoehto.
- Haen lukioon
 - Haen ammatilliseen oppilaitokseen
 - Menen suoraan töihin
 - Lähdän kiertelemään maailmaa
 - En osaa sanoa
 - Muu, mikä?:
6. Mikä oppilaitos Sallassa pitäisi olla peruskoulun lisäksi? Valitse yksi vaihtoehto.
- Ammattioppilaitos
 - Ammattilukio
 - Kauppaoppilaitos
 - Lukio
 - En osaa sanoa
 - Muu, mikä?:
7. Jos töitä olisi kaikkialla, niin missä haluaisit asua? Valitse yksi vaihtoehto.
- Sallassa
 - Missä vain Lapissa
 - Etelä-Suomessa
 - Ulkomailla
 - Paikkakunnalla ei ole merkitystä
 - En osaa sanoa
 - Muu, mikä?:

Liite 1. 4 (7)

8. Jos haluat muuttaa pois Sallasta, niin miksi? Voit valita 1-2 vaihtoehtoa.

- Haluan asua suuremmalla paikkakunnalla
- Muualla on paremmat opiskelumahdollisuudet
- Muualla on paremmat työmahdollisuudet
- Haluan asua jossain muualla ja palata ehkä joskus takaisin
- En halua muuttaa pois
- En osaa sanoa
- Muu, mikä?:

9. Minkälainen työ sinua kiinnostaa? Voit valita 1-2 vaihtoehtoa. Alimpaan vaihtoehtoon voit kirjoittaa unelma-ammattisi.

- Hotelli- ja ravintola-ala
- Maatalousala
- Kaivosala
- Kuljetusala
- Hoitoala
- Myyntiala
- Rakennusala
- Toimisto- tai it-ala
- Oman yrityksen perustaminen
- Taideala
- Yhteiskunnallinen ala
- Liikunta-ala
- En osaa sanoa

Liite 1. 5 (7)

- Muu, mikä?:
10. Voisitko kuvitella ryhtyväsi yrittäjäksi? Valitse yksi vaihtoehto
- Kyllä
- En
- En osaa sanoa
11. Haluaisitko oppia yrittäjyydestä? Valitse yksi vaihtoehto.
- Kyllä
- En
- En osaa sanoa
12. Minkälaiset palvelut toisivat Sallaan lisää matkailijoita, asukkaita ja työpaikkoja?
Voit valita 1-2 vaihtoehtoa
- Suuri kauppakeskus
- Huvipuisto
- Ammattikoulu tai jokin muu oppilaitos
- Tapahtumat
- Kaivos
- Hotellit ja mökit
- Ravintolat
- Ohjelmapalvelut
- En osaa sanoa
- Muu, mikä?:

Liite 1. 6 (7)

13. Matkailun kasvu lisää myös seuraavien palveluiden kasvua tai tarvetta?
Voit valita useita vaihtoehtoja.

- Ruokakauppa
- Rakennusliike
- Apteekki
- Vaatekauppa
- Ravintola
- Alko
- Kulkuyhteydet
- Matkailu ei lisää palveluiden määrää
- En osaa sanoa

14. Mitä Sallassa on 10 vuoden päästä? Voit valita 1 tai 2 vaihtoehtoa.

- Vanhuksia ja työttömiä
- Lapsiperheitä
- Salla ei ole muuttunut miksiäkään
- Kaivos
- Vilkas matkailukeskus ja kirkonkylä
- Ei mitään
- En osaa sanoa
- Muu,mikä?:

15. Uskotko, että asut Sallassa 10 vuoden päästä? Valitse yksi vaihtoehto.

- Kyllä

Liite 1. 7 (7)

- En
- En osaa sanoa.

Kiitos erittäin paljon ajastasi ja vastauksistasi